

Redactori: Mihail Polihroniade și Ioan-Victor Vojen, — Administrația: I. V. Vojen, Str. Aureliu, 10 București III

O anumită stângă...

de M. Polihroniade

Am disprețuit întotdeauna atitudinile de mijloc ale oamenilor comozii, pe care intransigența și pozițiile tranșante îi jenează. Li jenează nu numai pentru că mintea lor este incapabilă să tragă concluzii hotărâte din premise acceptate, ci mai ales pentru că interesele îi împiedică să fie negrii sau roșii. În locul celor bine definite preferă violetul sau rozul, cu care e mult mai ușor să te strecorești și să-ți vezi de treburile!

„Marxiștii” sugând cu poită din aptele burghez, înghițind diurne parlamentare și burse, lăfăindu-se în automobile și traficând prin ministere sunt tot atât de adorabili ca și oamenii „dreptei independente”, cumurari de geniu, șefi de cabinet când nu pot fi secretari generali și ziaristi oficioși în așteptarea viitoarelor sinecure.

Această adunătură în perpetuu ezacord între sentimente — de obicei afixate — și situații — întotdeauna ascunse — inspiră desigur.

Dar oamenii aceștia au „idei” și „sentimente” pe care țin cu tot dinăinsul să le exprime, (păstrând bine înțelese situațiile) de aci revistele lubioase ca atitudine și abjecte ca fond moral, în care dezacordul între inimă și pungă apare în eforturile penibile de a expune bătăile uneia fără a incomoda dilatarea celeilalte.

Sunt revistele cu nuanțe și subînțeleșuri, pe care nu știi drept ce să le iei și care-ți lasă o impresie asemănătoare apei sălcie.

Există o anumită stângă după cum există și o anumită dreaptă, cu oameni care afixează diferențe de „idei”, dar care au o înduioșătoare comunitate de interes.

M’ăși putea amuza, de pildă, făcând un tablou cu toți colaboratorii „Stângei” și trecând în dreptul numelui lor cifra reprezentând toate avantajele trecute sau prezente de care s’au bucurat sau se bucură. (Același sport l’ăși putea practica și cu cei dela „Dreapta.”)

Surprizele ar fi numeroase pentru marele public. N’o voi face însă — cel puțin deocamdată — așteptând momentul în care îndrăzneala rozilor și a violetelor va deveni mai evidentă.

După aceste preliminarii putem înțelege mai bine cele ce urmează.

dar și o anumită dreaptă

„Stânga” este anexa în care „Adevărul” își plasează tot ceia ce nu îndrăznește să publice sub propria firmă.

Dar bine înțeles că — în calitate de anexă nici „Stânga” nu poate s’o ia razna, de aci coloratura ei comunistă și nu comunistă.

Băeții dela „Stânga” sunt ținuti în zgardă, au dreptul să fie roz întotdeauna dar roșii niciodată. De altfel trebuie să recunoaștem că nici lor nu le-ar conveni să fie roșii sadea. Sunt oameni cu greutate, cu interese și cu relațiuni pe care țin să și le păstreze.

Oameni care posedă fiecare un mic loșor bine asigurat la țâța caldă a regimului „burghez” român, dar care vor să se și joace de-a „cugetătorii marxiști.”

O asemenea adunătură de oportuniști nu poate să inspire repet, de cât desigur — chiar când au talent.

Unul din băeții „Stângei”, un debutant al cărui nume are o rezonanță similară și semnificativă cu o anumită parte bătătorită a corpului omenesc, mă „lovește” crunt într’unul din numerele trecute ale revistei. (No. 3 din 27 Noembrie). Domnul — — — mur îmi dovedește pe două coloane ignoranța și lipsa de talent, pe care le regretă amarnic deoarece d’ea ține să discute „cu adversari de nivel, bine pregătiți.”

Imi pare rău că nu sunt un „adversar de nivel” pentru d-l — — — mur și că ignoranța mea unanim recunoscută, îl împiedică să îmbrace zăua lui Făt-Frumos spre a învinge Balaurul negrei reacțiuni.

Pe d-l — — — mur îl amuză amarnic faptul că nu știu ce-i aia stat, aia pe care d-l — — — mur o cunoaște pe dinafară, tot atât de bine ca și buzunarul, des-malaxat, al pa-talonului d-sale.

Se pare că am compromis definitiv „Axa” deoarece într’un articol („Axa” No. 2 „Dreapta românească”) am susținut că un nou stat românesc nu poate fi creat decât prin stăpînire venalității, prin deparazitarea administrației civile și militare, prin introducerea metodelor rapide și moderne în conducerea politică și administrativă a statului nostru.

„Se degeajează vre-o idee din acele fraze?” exclamă triumfător d-l

— — — mur.

Sunt într’adevăr profund umilit, n’am enunțat o idee pe care d-l — — — mur s’o poată pricepe. Dacă spunea de pildă „statul este personificarea juridică a unei națiuni” sau „statul este un produs al societății, la o anumită etapă a dezvoltării sale” atunci d-l — — — mur găsea idei și pricepea.

Vezi dragă d-le — — — mur, eu nu știam că slovele mele vor cădea sub ochii unui personagiu așa subțire ca matala, care nu pricepe decât „abstracțiuni.” Deacea am luat-o băbește și am spus: stat plus guvern plus parlament plus justiție plus administrație plus armată plus diplomație plus etc. Adică am definit statul prin atributele ale.

Și dat fiind că avem guverne, parlamentare și administrații venale, administrație civilă și militară pa-

Există o concepție greșită în ce privește orientarea muncitorimei către dreapta, socotind-o apanagiul exclusiv al curentelor de stânga revoluționare.

Păreră cu totul falsă și intenționat propagată, în contra căreia realitatea aduce dovezile ei palpabile și suficiente de convingătoare. Nu e cadrul și nu stă în intenția mea de acum de a destrăma pânza comunismului și a întregii stângi ce ademeneste la noi muncitorimea, pentru a arăta câte fire de adevăr și câte de minciuni și demagogie interesată cuprinde urzeala ei, atât la noi în țară cât și dincolo de hotare.

Eu mă voi mulțumi să arăt că o mișcare de dreapta poate, și canalizează chiar muncitorimea către ea. Mă voi mărgini la începuturile dela noi.

Muncitorimea nu este și nu poate fi atrasă de mirajul falsei mistici internaționale atâta timp cât trăiește într’un mediu unde își poate vedea realizate doleanțele și aspirațiile ei legitime.

Muncitorul nu este refractar unei acțiuni de dreapta, atâta timp cât ea este revoluționară, anti-burgheză și tinde la dărâmarea actualului sistem de conducere și înlocuirea lui cu un sistem de mână forte care să distrugă minoritatea păturei conducătoare-capitaliste existente.

Principiile de dreapta ale mișcării adică: familia, proprietatea (agonisită cinstit) credința, obiceiurile strămoșești, rămân sfinte pentru muncitorul român atunci când ele, reînnoite prin revoluția totală a spiritului vremii nu vor mai fi niște simple ficțiuni sau măști în umbra cărora spolierea și imoralitatea își pot continua nestingerite opera lor nefastă.

razitară și închistată în rutină, îmi dădeam și eu cu socoteala că, dacă stărpim venalitatea, deparazităm organismul de stat și modernizăm metodele, creiăm propriu zis un nou stat.

Dar d-l — — — mur nu pricepe! Dacă spunea stat democrat socialist, sau corporatist, adică dacă vorbeam în formule atunci d-l — — — mur pricepea.

Eu însă nu scriu pentru d-nii muri sau turi, cărora n’ăș putea să le fiu decât un umil elev în materie

Continuare în pagina III-a.

Dreapta românească și proletariatul

de Mihail Stelescu

tru anihilarea oricăror zdruncinări ce le-ar periclita subrezenta scheletului lor rachitic poate, dar dreptei revoluționare, dreptei ridicată pe sacrificii și sânge, aceasta este a muncitorilor și pentru muncitorii de toate categoriile.

Muncitorul pătrunde cu drag în organizația aceasta de dreapta a Gârzei de fier, atunci când știe că spoliatorul capitalist îmbogățit din sudoarea și munca lui, prin furt de fiecare zi a pâinii lui de obidit va fi pedepsit cu moartea. Muncitorul se înregimentează cu însuflețire în această dreapta românească când știe că prin ea se vor desființa toate partidele politice, adică consiliile de administrație, trusturile și deci toate forțele capitalismului parazit și asupritor care se vor prăbuși la pământ. Muncitorul român luptă cu toată energia pentru această dreaptă căci știe că ea cuprinde în programul ei armonizarea salariilor în așa fel, încât scara de diferențieri să fie mică și salariile să fie în raport cu munca utilă; așa că în viitorul stat legionar al Gârzei de fier, un om de stat va putea avea un salariu mai mic decât un om de muncă practică.

Și cum să nu între muncitorul român în această organizație când el citește pe frontispiciul programului Gârzei că: Statul legionar va crea o aristocrație nouă, aristocrație a muncii, a cinstei și a genului. Aristocrația sângelui albastru, a banului și a lenei vor fi tăiate din rădăcina prin inaniție.

Intre destructivitatea dela răsărit și constructivitatea dreptei românești revoluționare, muncitorul din fire constructor va alimenta rândurile dreptei românești și-și va impune principiile prin ea.

Mihail Stelescu

și cine a spus că muncitorul e refractar dreptei?

Dreptei burgheze, dreptei inventate de partide ca un tampon pen-

cată fie de autoritate, fie de teama sancțiunilor ce vor urma. Rezultatul electoral nu ne va servi decât ca indiciu de felul cum sunt grupate forțele comuniste geografic, pe regiuni. Și acest fapt prezintă desigur cea mai mare importanță pentru posibilitatea noastră de orientare.

Iarăș trebuie să accentuăm că nu ne vom preocupa decât numai de posibilitățile interne, firești, iar nu de cele ce-ar interesa extern, pe neașteptate, acelea neputând încăpea în nici un fel de calcul.

Propaganda comunistă se servește ca un prim și cel mai eficace mijloc de captare a maselor de o lozincă binecunoscută: „lupta de clasă”, „lupta contra dominației burghezo-capitaliste”, enunțând un scop imediat: dictatura proletariatu-lui!

Deci în primul rând va fi interesată în luptă aceea clasă căreia îi revine, cel puțin în teorie, puterea — clasa muncitoare. Ea va mai fi apoi atrasă de mirajul roșu și din multe alte considerente cari

sunt însăși problemele muncitorești cu caracterul lor istoric, problemele internaționale cunoscute. Veșnicul conflict dintre deținătorii de capitaluri și muncitori — conflict pe care comunismul speră să-l soluționeze printr’o totală naționalizare a bunurilor private — este desigur ținta principală spre care propaganda bolșevică își îndreaptă atacurile.

Cu această soluție simplistă dar miraculoasă pentru proletar și cu-o bogată anecdotică imposibil de controlat despre minunile paradisiului roșu agitatorii comuniști pornesc la luptă.

Dar o armă și mai puternică pe care cei ce combat oficial comunismul la noi au desconsiderat-o până astăzi și care nouă ni se pare cea mai periculoasă este factorul sufletesc, mistica comunistă!

Comunismul nu este o doctrină politică ca oricare alta menită să-și afirme superioritatea pe cale logică, comunismul nu se adresează omului rațional ci este o credință, un

Continuare în pagina II-a.

Problema comunistă în Vechiul Regat

De Ioan Victor Vojen

Arestările de comuniști înregistrate mai în fiecare zi de cotidienele noastre, câteva revolte parțiale cari au cerut concursul drastic și imediat al armatei, — revolte încercate mai ales în ținuturile noi alipite — câteva publicații, „Viitorul social”, „Bluze albastre” precum și altele clandestine, — publicații cari indiferent de valoarea și seriozitatea lor afixau totuși o tendință net comunistă — o anumită atitudine „simpatizantă” a presei din Sărințar la care se adăogă existența unei atmosfere favorabile într-un ținut de unii intelectuali majoritatea evrei — și mai ales — indiciu capital — manifestații de stradă atât de repetate la Chișinău, Cernăuți și alte orașe provinciale confirmă — prin însăși realitatea faptelor — existența unei mișcări și chiar a unei forte comuniste apărând în țara noastră.

Acă la aceste date vom adăo-

ga și dese descoperiri de organizații secrete cari primesc dela Moscova pe lângă instrucțiuni detaliate și fonduri copioase și încă un fapt, ușor controlabil, acțiunea de convertire din ce în ce mai puternică întreprinsă de „fanatici” comunismului asupra unui tineret încă nefixat ideologic dar care sufletește înclină spre extremism, ușor ne putem da seama de seriozitatea pericolului roșu.

Deși naționalist convins cred totuși că orice încercare de-a lămurii origina mișcării comuniste la noi precum și posibilitățile sale de răspândire va fi mult mai folositoare pentru combaterea pericolului decât atitudinea mărginită și ridiculă de negare permanentă a unor date reale în care o mare parte din bărbaiții noștri de stat se încapățânează să persiste.

A defini comunismul la noi, a-i arăta izvoarele din care s’a născut

și cari continuă să-i alimenteze puterea, a strânge deci în aceste pagini anumite observații făcute chiar la fața locului, în anumite centre industriale, în scop de-a lămurii șansele răspândirii comunismului precum și armele întrebunțate de cei ce-l propagă — iată ce ne-am propus în încercarea de față.

Pentru că unul este aspectul comunismului în vechiul regat și altul în teritoriile noi alipite vom studia pe fiecare din ele parțial, Dela început o mărturisire: ne ne vom baza pe datele statistice. Ele nu pot fi uzitate întrucât sunt tendențioase.

De asemenea rezultatul alegerilor precum și numărul de voturi obținut de comuniști în trecuta legislație iarăș nu poate fi socotit ca un indiciu sigur pentru că în majoritatea cazurilor libera exprimare a voturilor comuniste a fost împied-

Problema comunistă în vechiul regat

Cont. din pag. 1-a

de Ioan-Victor Vojen

nou sens de viață, o nouă religie menită să înlocuiască pe toate cele existente și să preschimbă întreaga mentalitate actuală. Aceasta este imensa forță a comunismului și a celor care-l propovăduiesc: credința într-o lume nouă, mai bună, într-o lume pentru care generații vor fi poate sacrificate dar care va aduce fericirea urmașilor!

Deci o armă politică — distrugerea statului burghez-capitalist și una psihologică — comunismul religia viitorului.

Dificultățile încep atunci când luând contact cu clasa muncitoare din vechiul regat propagandiștii roșii se lovesc de tendințele specifice ale acesteia, de diferite obstacole autohtone, de realități.

Prima este numărul: față de imensa majoritate țărănească clasa muncitoare apare foarte redusă. Industria e foarte puțin dezvoltată și de dată recentă ceea ce face ca masa muncitorească să n'aibă o conștiință de clasă prea dezvoltată, o mentalitate proletară bine lămurită cum e cazul țărilor apusene unde mișcarea muncitorească se poate spune că are într'adevăr o tradiție.

În al doilea rând muncitorul nostru n'are o structură prea deosebită de cea a țaranului. Fie că n'a fost destul timp că această diferențiere — atât de marcată în celelalte țări — să se accentueze îndeajuns, fie că muncitorului român nu i s'a cerut să posede cunoștințe tehnice speciale, proletarul român este de parte de-a avea structura și concepțiile muncitorului internațional. În majoritatea industriilor maestrul, contra maestrul, șeful de atelier — specialistul în general, — este mai întotdeauna străin. Apoi — cu excepția câtorva orașe — lucrătorul păstrează contactul cu viața rurală. Lucrătorul locuiește în sat; dela fabrică sau sondă trece seara un deal și ajunge la gospodăria lui țărănească, la familia care și păstrează portul și mentalitatea țărănească. Nu e un proletar desrădăcinat care colinda țara în lung și'n lat căutând de lucru. În general redevine — vorbim mereu de vechiul regat — în cazul concedierii un țaran sărac iar nu un proletar flămând ceea ce este o mare diferență.

Și atitudinea țaranului față de comunism este bine cunoscută. Toți sunt agricultori, mici proprietari de pământ. De generații întregi țaranul a luptat pentru bucata lui de ogor. E încătușat de ea. Instinctul proprietății primează în conștiința sa. Deaceia țaranul va fi categoric ostil marxismului care postulează colectivizarea. Dacă Lenin a reușit în Rusia să capteze în favoarea sa masa țărănească — fără sprijinul căreia revoluția roșie ar fi eșuat — aceasta se datorește nu doctrinei comuniste ci tacticii sale abile. Lenin — calcând pentru un moment principiile lui Marx a recunoscut țaranului dreptul de proprietate pe bucata de pământ care acesta o ocupase din moșia seniorului și a dat astfel impresia milioanelor de mușici că interesele lor coincid cu interesele bolșevice.

Dar după cucerirea puterii și organizarea forței în mâinile sovietelor s'a trecut la a doua fază a bolșevismului: la realizarea marxismului în practică. Supuși la colectivizare forțată și strămutați cu zecile de mii din Ucraina în Urali țaranii și-au dat seama de marea lor eroare, de buna lor credință înșelată dar revoltele lor — parțiale și prost pregătite — n'au mai avut nici un efect în fața batalioanelor G. P. U.-ului cari înnecau în sânge orice încercare de nesupunere.

Deaceia comunismul, la noi ca și în Rusia, va trebui — ca să poată atrage țărănimea — să se servească de lozinci mincinoase, să îmbrace o clipă sumanul și itării

pe cari bineînțeles îi va schimba imediat ce va fi cu puțință — cu salopeta!

Un truc întrebuit și de partidele burgheze, un truc deci în vechit în politica noastră. Promisiunile demagogice sunt astăzi fără efect asupra țaranului care păcălit de prea mulți și de prea multe ori nu mai crede în nimic. Pe de altă parte țaranul este oarecum informat de adevărul din Rusia fie prin presă, fie prin proprie experiență. Mulți dintre țărani au auzit sau au văzut chiar cu ochii lor în timpul războiului pe când erau soldați ororile săvârșite de bolșevici sau de găzile roșii ale lui Bela Kuhn asupra populației rurale și amintirea s'a păstrat încă vie în mințea lor.

Ceeace mărește încă ostilitatea pe care țaranul firească o are contra bolșevismului este apropierea pe care el o face între „rus” și „comunist”. Din război țaranul a rămas cu un mare dispreț pentru ruși și pentru soldatul rus. L-a văzut beat, l-a văzut lăsând tunurile pentru o sticlă de rachiu, l-a văzut părăsind poziția și je-fuind satele și gospodăriile românești. Și între dușmanul din fața tranșelor și cel din spate, n'amai făcut nici o diferență. A tras în amândoi, cu amândoi a trebuit să lupte. Cine cunoaște epitetul de cari țaranul se servește vorbind de ruși își poate ușor da seama de sentimentele sale. Or „bolșevism” și „stăpânire bolșevică” înseamnă în primul pentru el „Rusia” și „stăpânire rusească”. De aci nu numai ostilitatea dar și disprețul țaranului pentru comunism.

Dacă reamintim afirmația de mai sus că psihologic, la noi, clasa proletară nu e prea diferențiată de cea țărănească vom constata că toate obstacolele ce se opun comunismului în lupta sa pentru cucerirea clasei rurale se vor opune — bineînțeles mult atenuate — și atunci când va fi vorba de muncitorime. Mai precis de o anumită parte din muncitorime căci cea din capitală și fabricile din jur precum și cea din porturi începe să-și afirme o mentalitate nouă. Dar chiar în cucerirea acelei părți din clasa muncitoare care are o conștiință proletară mai clară comunismul întâlnește nenumărate piedici.

Ceeace a facilitat răspândirea ideii comuniste între muncitori în apus a fost diferența enormă de bogății. Dela miliardarul posesor de trusturi și până la proletarul șomer este o prăpastie. În țara la noi fenomenul acesta este cu totul necunoscut. Rotschild, Rockefeller sunt petru noi nume de legendă! Într'adevăr industriile carterate, — trusturile noastre în miniatură — au o acțiune nefastă și la noi dar neajunsuri sunt resimțite mai mult de masa consumatoare decât de lucrător sau de lucrătorul luat și el ca simplu consumator ceea ce schimbă aspectul problemei și nu contribuie în nici un caz direct la agravarea conflictului între muncă și capital. Diferența de bogății — armă dintre cele mai puternice în marile țări industriale apare la noi ca un secundar mijloc de propagandă comunistă.

În țara noastră capitalul industrial însuși trece prin cea mai grea încercare. În afară de efectele crizei mondiale cari bineînțeles au contribuit la agravarea crizei noastre interne, ceea ce a adus industria în starea deplorabilă de astăzi a fost în primul rând politica statului. Politică neînțeleasă, neunitară, dictată de interesele meschine ale partizanilor și forurilor influente iar nici de cum de interesele industriei românești. O politică ce n'a avut nici șcuza de-a favoriza interesele muncitorești, ci o politică care a creat o stare de lucruri ce-a ajutat răspândirii comunismului. Desele schimbări în legislația

muncii, plăți neachitate ani de zile, — preferință ce se dădea firmelor străine în executarea comenzilor de furnituri și materiale pentru stat, o stare de nesiguranță și discontinuitate create de dese schimbări de regimuri politice și mai ales regimul de favoare acordat diferitelor capitaluri colorate politice în detrimentul altora, au adus decăderea industriei românești, descurajarea și retragerea capitalurilor și înfărșit — falimentul! Și rezultatele funeste apar imediat agravând problema muncitorească.

Muncitorilor concediați patronului le arată motivele sale legitime, vina statului, politica nechibzuită sau fiscalitatea excesivă care-l ruinează — și lucrătorul, pentru care patronul cu un capital mic, redus, și cu care în general păstrase legăturile patriarhale caracteristice micii industriei, nu reprezenta un spoliator, un dușman, ușor poate trece toată ura îngrămadită de starea lui precară asupra statului și forme actuale de guvernământ.

În găsirea acestui obiectiv propagandă comunistă a obținut într'adevăr un real succes, un succes cu atât mai ușor cu cât se reducea la o simplă comentare și explicare a realităților. Interesele muncitorești sunt astăzi, în concepția proletarului român, opuse intereselor statului în forma sa actuală. Loznica „jos statul capitalisto-burghez” a prins — din motive cu totul altele decât cele din restul țărilor europene. Acolo statul servește cel puțin un element al producției — capitalul —; la noi statul a făcut tot răul fără a susține nici o categorie reală de producție, fără a îndrepta nimic.

Explicațiile acestui fapt nenorocit care a distrus capitalul și care totdeodată am văzut că a servit comunismului sunt două: unele politice, altele morale. Unele învederând o neputință a organismului politic actual, altele o lipsă totală de simț moral a celor chemați să conducă.

Ce a mai serioasă rațiune a creerii partidului național-țărănesc a fost reacțiunea contra dictaturii liberale și contra politicii dusă de acest partid. Reacțiunea aceasta s'a evidențiat în prima guvernare național-țărănistă în toate ramurile. Dacă în industrie și în compunerea capitalului industrial partidul liberal se condusesse de loznica lansată de Vintilă Brătianu „prin noi înși-ne”, național-țărăniștii au instituit regimul exact contrariu dând astfel drum liber capitalurilor străine la noi. Cum după război a urmat o perioadă de încredere, de înflorire și maximă dezvoltare a industriei, cum tendința generală era de mărire a producției, capitalurile internaționale — găsind în țara noastră un admirabil teren — au invadat piața românească.

Ceeace a mai favorizat intrarea capitalurilor străine a fost desigur concursul particular și interesat al puternicilor zilei. În schimbul unor comisioane și cadouri de zeci de milioane ei au cedat, lipsiți de orice scrupol moral, principalele surse de bogăție națională străinilor.

Faptul că nu c'au aplicat nici până astăzi sancțiuni nu confirmă contrariul, ci dovedește neputința diverselor guverne ce-au urmat și a întregului regim actual. Consecințele acestui fapt în problema ce ne preocupă apar imediat.

În schimbul oportunităților de capital, străini, pe lângă multe și eficiente avantaje și-au rezervat în majoritatea cazurilor mai toate posturile de conducere și administrație. Cum avântul rapid luat de industrie cerea o mărire a numărului lucrătorilor și mai ales a lucrătorilor calificați, conducerea fiind în mâna străinilor au fost preferați străinii.

Dar salariile ce se acordau acestora, pentru calitatea muncii lor precum și pentru faptul că ei emigraseră din țări cu o valută mult mai ridicată decât a noastră, erau mult mai mari decât cele ale băștinacilor ceea ce provoacă dintr'un

început o stare de nemulțumire. Aceeaș mare diferențiere de remunerație s'a observat și în corpul inginerilor mai ales la cei din industria petrolului — cu aceeaș consecințe.

Atâta timp cât banii erau din belsug, cât industria își mărea continuu activitatea în cea scurtă perioadă optimistă de după război, conflictul acesta între naționali și străini dădea impresia că va rămâne mereu în stare latentă. Iată însă că intervine criza cu inevitabilele sale consecințe: imitarea producției, micșorarea salariilor, concedierile în masă etc. etc....

Străinii protejați de conducătorii industriei, de contractele recunoscute de stat, străinii cari sunt menținuți la posturi în timp ce lucrătorii români sunt concediați — devin obiectul nemulțumirii și apoi al urei muncitorilor din vechiul regat. Problema de astădată ia un caracter național. Nemulțumirea muncitorului nu mai e îndreptată nici contra capitalului, nici contra condițiilor de muncă, ci contra străinilor cari îi ocupă locul în fabrici și ateliere și contra celui alt străin care-i susține — directorul sau conducătorul întreprinderii.

Iată noua față a problemei.

S'ar părea, la prima vedere, că propaganda sovietică a putut folosi în favoarea sa această stare de lucruri pe care statul democrat nepriceput nu se gândea sau n'are mijloace, s'o remedieze. Succesele mișcărilor naționaliste în masa muncitoare dovedesc însă contrariul. (Bine înțeles este vorba de acele mișcări cari sunt capabile să conceapă ideea naționalistă într'un cadru larg al reformei totale a statului democratic iar nu de acele grupări nedisciplinate și zgomotoase cari fac din problemă semită — care cu toată gravitatea ei este doar una din multe problemele ce trebuiesc rezolvate — o rațiune unică a existenței. Este vorba deci în studiul de față numai de gruparea Gărzii de fier singura mișcare naționalistă care până astăzi și-a pus problema esențială a statului și-a schimbării regimului democratic). De curând o parte din muncitorimea din posturi și-a afirmat voința de-a activa în grupările de dreapta. Fapt simptomatic și totuș ușor de explicat.

Ceeace au comun la prima vedere mișcările de dreapta — (așa cum le-am schițat mai sus și, cum încearcă mai amplu să le definească chiar în corpul acestei publicații prietenul nostru Mihail Polihronide) — cu bolșevismul, este tendința lor net revoluționară. Or există atât în masa proletară cât și în spiritul tuturor, acest presimțământ al revoluției ce va veni. Revoluția este în primul rând țeva pe care se vor scurge toate nemulțumirile. Și există astăzi în lumea întreagă două țevii: a comunismului și dreptei-naționaliste. Încercări de-a atrage masa muncitorească se fac decigur și dintr'o parte și din cealaltă, una contrabalansând acțiunea celeilalte. În calea comunismului se ivește deci — pe lângă obstacul existent deja al social-democrației — și un al doilea, acel al mișcării naționaliste. Mișcarea naționalistă promite o epurație o nației, deci o izgonire a străinilor cari am văzut că alcătuiesc prin existența lor unul din motivele cele mai serioase de nemulțumire ale proletariatului român. Iată una din cauzele reale cari ar explica succesul naționalist printre muncitori cu atât mai mult cu cât vom vedea în curând că acest aspect rasist al nemulțumirilor muncitorești este o piedică în drumul propagandei moscovite din cauza naționalității agenților roși.

Propagandiștii și agitatorii roși sunt în majoritatea cazurilor — toate lumea care citește numele celor arestați o știe — evrei sau minoritari. Spunem că muncitorul român n'are o prea veche tradiție proletară, e încă foarte legat de neam și țară, sentimentul național e încă o realitate pentru dânsul

deaceia dela început nu poate dea cu ochi prea buni pe propagandistul care încearcă să-l convină într-o schimonosă limbă românească. Propagandistul apar apoi prin origina sa un deziderabil se confundă cu cel care-i ocupă locul, cu dușmanul imediat ce a desigur îngreunează foarte mult misiunea sa. Această stare de lucruri explică de astfel și succesele real obținute de mișcarea Gărzii de fier printre muncitorimea din porturi, muncitorime care suferă în primul rând de concurența străinilor și venericilor.

Ceeace vine însă ca să ajute mișcarea comunistă este întreaga atmosfera actuală și întreaga stare de lucruri existentă. Atacul este eficient fiindcă se dă contra unui organism deja bolnav, deja corupt de vițiu, nepotism și mai ales de acțiunea nefastă a politicianilor și a partidelor democratice. În statul în care nu se pot aplica nici un fel de sancțiuni, în care criza morală este problema esențială, comunismul — trebuie recunoscut — este o soluție. În întreaga Europă și într'o mare parte din lume regimul până astăzi socotit ca o necocire perfectă a rațiunii omeneste se dovedește falimentar, se arată neputincios să mai facă față noilor nevoi sociale — trebuie înlocuit. Comunismul — bun sau rău — este o soluție.

În întreaga lume credințele vechi cari de aproape paisprezece decenii au fost fundamentul existenței umane și-au trăit veacul și și-au istorit flacăra. Credința în progres, în libertatea absolută a individului, credința în om și'n puterile lui a murit. Și cu ea a murit o întreagă lume și un întreg regim politic — democrația! Comunismul apare totdeodată ca o credință inferioară și ca o formă nouă de viață colectivă. Aceasta este forța sa în momentul actual, aceasta este cauza care a făcut din comunism o religie iar din adepții săi niște fanatici. Nevoia de-o nouă credință, de un ideal nou de viață. A fost în brățisat în primul rând de aceia pentru cari „patria”, „credința”, „neamul” erau noțiuni abstracte goale de orice conținut — de străini: în vechiul regat de evrei.

Evrei sunt un popor vechi, cu multe arme de luptă, cu multe înșușiri cari le-ar asigura desigur biruința dacă statul actual, prin organizația existentă, nu le-ar opune anumite piedici. Primii cari au profita de destrămarea organismului politic existent ar fi desigur evreii. Faptul acesta incetează de-a fi o simplă afirmație dacă constatăm realitățile în statele în cari revoluția roșie a reușit să cucerească — indiferent pentru cât timp — puterea! Toți puternicii regimului, puțin în faza inițială erau evrei.

Iată cum succesul revoluției roșii se confundă cu interesul unei anumite părți din evreime. Problema comunistă devine într-o analiză atentă o problemă evreiască. Cu puțin până la un anumit punct Desigur tot propaganda evreiască reușit să prindă în ițele ei câtuși de intelectuali. Darul oratoric, idealul mistic caracteristic evreului, dialectică rafinată au fost armele cari i-au servit.

Și aici am atins o problemă gravă: rătăcirea aceasta a tineretului intelectual. A contribuit la posibilitatea sa o stare de lucruri specifică vremii noastre, o atmosferă care anunță o epocă revoluționară dar a contribuit mai ales o politică strâmtă, demagogică, cuprinsă de succes imediat, dar îndiferentă față de consecințele funeste ale ei.

În goana după popularitate și succes electoral partidul liberal pe Dr. Angheliescu a creat un mare curent pentru școală, pentru învățatură. S'au construit un mare număr de școli, s'au făcut mari leșniri celor ce vroiau să se înscrie în universități. Astfel au rămas deodată mii de licențiați. În teia lor numărul relativ restrâns

Continuare în pag. 3-a

Problema comunistă în vechiul regat

Cont. din pag. 11-a

uitați era mai tot absorbit de funcțiunile publice sau de cele câteva meserii liberale. Au crescut și ei în speranța că-și vor putea câștiga existența tot pe socoteala statului. Dela o vreme însă din cauza numărului lor excesiv de mare, ca o urmare firească a nenorocitei politici culturale arătate mai sus, statul se dovedește incapabil să le mai satisfacă cererile. Pe de alte parte posibilitățile de-ași găsi în-trebuințare în meseriile liberale erau și ele foarte limitate. Iată acest tineret — pe drumuri, fără nici o posibilitate de trai, fără nici un sens de viață. Captarea lui de-o mișcare ce promitea răsturnarea ordinii actuale în care el nu-și putea găsi un loc, a fost desigur foarte ușor de făcut. Mizeria și foamea sunt și ele mai ușor de îndurat când există speranța zilelor de mai bine, de o altă lume mai bună în care toți vor avea ce lucra și'n care toți vor mânca!

Dar pe cât s'a făcut de repede convertirea sa pe atât de repede unii au dezertat de sub cutele drapelului comunist. Atitudinea de revoltă, de prevestitori ai unei lumi noi le-a dat un fel de aureolă. Au reușit prin scris, prin faptul că siguranța i-a luat câteodată în serios să facă gălăgie, să atragă atenția asupra lor. Atunci unele partide au încercat să-i capteze. Acum 30 de ani se debuta în politică la socialism astăzi se debutează la comunism. Ambele metode reușesc. Și socialismul și comunismul, fiecare la vremea lui, erau un fel de „gogorițe” cari speriau cunoașterea și „naivii.” „Naivii” astăzi ca și atunci se cheamă șefii de partide. Nu înseamnă că cele spuse mai sus se aplică tuturor intelectualilor. Sunt într-adevăr câțiva convinși și care mental sau militant vor continua să rămână. Dar puțini.

Ceeace interesează este efectul acestei trădări a cauzei muncitorești de către unii „intelectuali.” Muncitorii comuniști au pierdut încrederea în ei. Astăzi este un lucru știut că intelectuali nu mai conduc decât formal mișcarea comunistă la noi. Adevărata putere o au organizațiile secrete, muncitorii oculte cari se servesc de intelectuali, îi lasă să activeze dar nu le acordă nici o încredere, nu le dau nici un post important. Intre comunistii din capitală și celelalte orașe și proletarii comuniști e o prăpastie pe cari și ei o recunosc și care ușor apare oricui citește o foie cu aspect comunist. Un limbajiu abra-cadabrant, o poezie roșie diluată, o serie de probleme încălcate cari în nici un fel nu pot nici interesa, nici lămurii pe lucrător. Diferența de clasă și de structură apare cu adevărat tranșantă — ceeace adăugat neîncrederii rezultate din deseale trădări — face ca propaganda și sprijinul intelectualilor să fie cu totul ineficace cel puțin până astăzi.

Iată care sunt diversele aspecte ale comunismului în vechiul regat. Desigur comunismul și agitațiile comuniste au avut și trebuie să aibă un rezultat. Ele arată asemenea unor pete suspecte ce anunță pe un corp începutul unei maladii că organismul social este bolnav, că soluțiile și remedii cât mai grabnice sunt necesare. Din simpla constatare că mișcarea comunistă n'a scăzut ca intensitate, n'a dispărut, ne putem da seama că soluțiile aduse de actuala organizație socială în scop de-a remedia starea muncitorului sunt ineficace. Indiferența, caracter esențial al statului democratic, față de problema muncitorească, față de conflictul tot mai acut dintre muncă și capital, astăzi când vremurile sau schimbate, când asistăm în toate țările la prefaceri din temelii, este fatală.

Și intervențiile parțiale și jumătățile de soluții nu pot avea și de

O anumită stângă... dar și o anumită dreaptă

Continuare din pag. 1-a

de teorie politică unde pregătirea și competența lor este cunoscută, ci pentru oameni mai simpli, mai modesti și nu așa distinși ca domniile lor.

Esti mulțumit d-le — — — mur? Continuă te rog să molaxezi formulele, utilizează-ți magnific doctă ignoranță și priveștemă dela înălțimea micilor dumitale idei.

Dar să părăsim accidentele humoristice și să discutăm serios cu d-nul Mircea Vulcănescu care vrea cu tot dinadinsul să-și dovedească multilateralitatea abordând hotărât problemele politice.

Dela început precizez că voi discuta cu d-l Mircea Vulcănescu nu numai pe baza articolului „Cele două Românii” publicat în „Dreapta” ci și pe baza a tot ce știu despre atitudinea d-sale politică, fundamental greșită.

D-l Mircea Vulcănescu pornește dela o constatare, foarte justă, că sunt două Românii, una a orașelor — care nu cuprinde decât o minoritate românească — și alta a satelor, masiv românească.

Continuând definește, tot foarte just, reacțiunea, înfășurată arată că statul și politica n'au un scop în sine, ci că n'au decât funcțiuni organizatorii, că sunt instrumente în slujba cuiva.

Până acum sunt perfect de acord cu d-sa.

În adevăr majoritatea și puritatea românească se găsesc la țară, statul este un instrument și politica are o funcție organizatorie iar reacțiunea nu se confundă cu absolutismul politic.

Nu mă înțeleg însă cu d-sa când socotește că problema statului nu-i esențială — astăzi — pentru realitatea românească și când se lasă furat de un lirism ruralizant.

Vedeți teoretic și logic statul este un instrument, în realitatea însă e un organism viu, greu și puternic, neascultând — foarte des — de nimeni și fiind mai ales în propria lui slujbă.

Evident lucrul nu-i nici logic, nici recomandabil dar este așa-

Să ne gândim de pildă la imperiul roman, la monarhiile medievale sau la suttul habsburgic, care nu erau în slujba națiunii, ci aveau o rațiune de existență în ele înșile.

Dar însăși d-l Mircea Vulcănescu predică — și pe bună dreptate — că statul nostru habar n'are de realitatea românească iar colegul său d-l Stahl adaugă că statul legiferează alături de necesitățile românești pe care le ignoră magnific.

De altfel întreaga „Dreaptă” nu-i

decât același efect. Ceeace este necesar e clădirea unui nou organism social, pe alte temelii, unui stat nou care să aibă nu numai controlul și sarcina de gardian public sau agent de circulație dar și pe cea de distribuitor drept de bunuri și posibilități de viață.

Aceasta atitudine în economic este dictată nu numai de problema ce ne preocupă dar de multele alte necesități ale vremii, ale momentului actual atât de greu pe care-l trecem.

Dar forța comunismului este aceea de-a apare în fața mulțimii pe lângă o soluție economică și un sens de viață, o nouă religie socială. Și ce se va putea opune acestei noi credințe decât o altă credință de aceeași forță, de aceeași înălțime morală, de aceeași capacitate de-a se răspândi în masse? Credința în permanențele vieții și ale sufletului, credința în neam, în misiunea mare a unui popor tânăr chemat în ceasul cel din urmă să-și trăiască viața sa proprie, credința în biserică și'n spiritualitatea creștină, într'un suflet nou și într'o lume nouă!

I. V. Vojen

altceva decât un torent de lamentații împotriva felului neromânesc de organizare a vieții noastre de stat și a vieții noastre publice.

Să mai adaug — ceiace știe d-l Mircea Vulcănescu — că un stat venal și incapabil ca al nostru perversește întreaga viață a națiunii, o înăbușă, o strânge într'o cămașă de forță.

Și dacă lucrurile stau așa este o contradicție flagrantă între întreaga atitudine a „Dreptei” și a d-lui Vulcănescu și între afirmația d-sale că problema statului nu este esențială astăzi. Fiindcă în funcția oricui am pune statul românesc, e clar că de schimbat radical trebuie să-l schimbăm. Fie că l-am schimba ca să-l satisfacem pe d-l Stahl și să-i facem pe conducătorii noștri să „vorbească românește”, fie că am voi să realizăm lozincă d-lui Neamțu „noua așezare de stat a colectivității noastre va trebui să împăce simțământul de dreptate obștească și dragostea de neam”, fie chiar că am voi să ne cufundăm în lirismul rural al d-lui Mircea Vulcănescu.

Crede d-l Mircea Vulcănescu că idealul d-sale de viață țărănească se potrivește cu sălbăticia jandarmului, cu jecmăneala percepturului și cu absolutismul primarului înfeodat unui partid politic?

Prin urmare ori cum ne-am învârti, din orice punct de vedere ne-am plasa, e clar că realitatea românească n'are — practic vorbind — decât o singură nevoie urgentă și esențială să-i schimbăm radical instrumentul, numit stat, care hotărât nu i-se potrivește.

Dar pe d-l Vulcănescu nu-l interesează problemele practice, d-sa a stăpânit de patima jocului, a jocului de idei. Deaceia d-sa ține cu tot dinadinsul să lămurească problema „celor două Românii”, să aleagă între „stilul organic de existență al băștinașilor acestei țări și stilul hibrid de existență al pleavei orașelor noastre.”

Eu știu bine că d-l Mircea Vulcănescu — omul pătruns de toată febra lumii moderne, prins și organic angrenat în viața citadină, admirator al lui Gide, savurând pe Maritain și glosând pe marginea lui Ion Gură de aur în ediția elinească — a și ales.

Omul acesta are naivități adorabile, se visează la coarnele plugului, la culesul porumbului, la mulsul bivolițelor și la săpatul cartofilor dar n'ar putea trăi două zile fără să discute problema de statistică, fără să se entusiasmeze pe textele lui Malaparte, fără să-l asculte pe Nae Ionescu și — de ce n'ar recunoaște-o — fără să deguste cu deliciu controversă aprinse la „Corso”, în conclave amical.

Dar să lăsăm glumele și să verificăm lirismul ruralizant al capriciosului nostru prieten.

Ce vrea d-l Mircea Vulcănescu? Vrea ca neamul românesc să aleagă definitiv viața sătească și să renunțe la orice veleități citadine? Vrea să rămânem un popor de țărani sfătoși și cinstiți, de păstori frumoși și pitorești?

Se poate susține cu oarecare temeinicie o asemenea temă imposibilă?

Imposibilă nu pentru că n'ar fi frumoasă sau că n'ar putea fi susținută, ci pentru că cele mai patetice argumentări ale d-lui Mircea Vulcănescu nu vor opri procesul de urbanizare care se face simțit în întreaga lume.

Dar să admitem că nu este așa, că procesul de desțăranizare nu există decât în imaginația mea și încă d-l Mircea Vulcănescu n'ar avea dreptate.

În adevăr problema se pune astfel: poate neamul nostru, fără ași periclita însăși existența, să renunțe la crearea unei vieți urbane românești și mai ales poate să mal trăiască în vâltoarea lumii moderne fără un stat tare, care nu s'a buizit întot-

deauna decât pe o civilizație citadină.

Să nu mi se aducă perimatele argumente cu rezistența milenară a țărânului român, cu retragerea în munți și cu persistența unei vieți românești protoplasmatice.

Mulțumim pentru o astfel de viață!

Pururi supuși, pururi dominați de străini, pururi batjocoriți și alungați!

Ei bine asta-i soarta unui neam de țărani, aci la intersecția tuturor șuvoaelor istorice, pândiți din toate părțile de foștii noștri stăpânitori.

Nu putem scăpa de această fatalitate istorică decât creindu-ne o viață citadină românească și pe baza ei un instrument esențial de rezistență, un stat tare.

Orașele din România nu sunt românești? Asta nu înseamnă să le abandonăm, să ne retragem la țară, să reluăm o viață molusculară, ci să încercăm să le cucerim, să le românizăm.

Fără crearea unei vieți citadine proprii și a unei culturi care numai pe baza acelei vieți se poate dezvolta, justificarea vieții noastre independente dispăre în lumea modernă.

Redevenim ceiace am fost, un neam de șerbi, de iobagi sau o republică asemănătoare celei bașkire sau armene, în U. R. S. S.

Iată de ce lirismul ruralizant, țărănismul tandru și naiv al masivului meu prieten e și utopic și periculos.

Înfășurată să-i mai explic — pentru că m'a pus în cauză — că susțin și acuma sus și tare: din punct de vedere politic masele țărănești sunt nepregătite, sunt amorfe, sunt nevertebrate.

Ca atare ele pot jena o politică, o pot sabota — inconștient — dar nu pot nici odată duce o politică proprie. Deaceia, repet, consider țărănimea incapabilă politicește, și-l desfid să-mi arată o singură acțiune politică țărănească, afară de cazul țărănimilor desțăranizate din statele scandinave.

*

Să trecem acum dela făcăcirile onorabile ale d-lui Mircea Vulcănescu, la atitudinea dubioasă a circului său, d-l Octavian Neamțu.

Acest tânăr dlocit în seminarul de sociologie al d-lui Gusti, pare a fi luat prin contagiune dela patronul său, ceiace principalii săi apostoli d-nii Stahl și Vulcănescu au evitat în mare măsură: dragostea de formule goale și flexibilitatea suspectă.

N'am să mă ocup de prima lui racilă. S'o împărțasească sănătos cu „Cărturarul” și patronul său.

Când însă acest domn Neamțu Octavian scoate o revistă pe care o intitulează „Dreapta” și în această „Dreaptă” îndeamnă studențimea la abandonarea „idolilor” ei de până acum, adică a oamenilor — care — bine sau rău — o conduc pe căile naționalismului și ale antidemocrației de zece ani, când deci d-l Octavian Neamțu recomandă exact ceiace recomandă de zece ani „anumita presă”, am dreptul să-l întreb:

— „Ce urmărești domnule? Ce asistențe universitare țințești? Și — dacă nu sunt indiscret — din ce lojă faci parte?” Aud?

Mihail Polihroniade

Așteptăm să apară „Răscoala” d-lui Rebreanu, așteptăm se apare romanele d-lui Camil Petrescu. E drept însă că regretăm apariția lui „Trei cu Rezeda patru” cartea d-lui Ion Minulescu.

*

D-l Lucian Blaga care a terminat eseuul „Gândirea luciferică” va țipări, în curând, și un volum de versuri.

Colțul studentului

Frământări studentești

de M. Vlasto

Mulțumim conducătorilor revistei „Axa” cari cu dragoste au pus la dispoziție coloanele publicației înțelegând că nevoile, studențimei îmbrățișează în bună parte problema generației de azi.

Să creadă cei mai mulți că neînțelegerile și fricțiunile cari fac rușine corpului studentesc, dacă le desvăluim aici suntem mănăți numai de intenția ca ele să înceteze o clipă mai devreme.

Studențimea în drept e iarăși tea-trul una frământări. Scindată în două societăți, certurile se țin lanț.

Pedeoparte — vechea societatea — ilustră prin inactivitate și somnolență — ocrotită de concursul binevoitor al unor profesori, drept amabilă consecință a încetării intervențiilor pentru micșorarea taxelor respective; condusă de un individ capabil de fapte pasibile de justiție, reușind să-și asocieze prin conurpere încă două zeci de bipezi de aceiași specie și căutând de a prelungi sub influența „browningu”-lui și a actelor de violență o stare ilegală, din arce însă le reeșiau însemnate avantagii pecuniare; tot același domn plictisit de orientul București pleacă să-și plimbe spleenul la un pseudo congres internațional a stud. în Drept ținut la Warșovia reușind să cheltuiască infima sumă de 50.000 lei în câteva zile.

Obligat să și satisfacă stagiul militar dă delegație de președinte unui fost casier cooptat în funcția de vice-președinte, după excluderea nemotivată a unui om a cărui prezență îl jena. Predecesorul continuă aceiași politică nefastă și disociativă a antecesorului său.

Majoritatea studenților în drept sezizând aceste fapte nedemne pun bazele unei noi Soc. independente a studenților în Drept și animați de un spirit de împăcare invită Centrul Stud. Buc. pentru a soluționa litigiul.

Vechea societatea, dezertând prin persoana vice-președintelui investit cu atribuții de conducător e sancționat în urma nerespectării obligațiilor luate cu excluderea pe timp de un an din toate organizațiile studențești pendinte de C. S. B.

Nu știm până când va dura această situație și până unde va merge nerușinarea acestor oameni pe care palmele morale nu-i impresionează.

E un semn trist al vremii. Trăim într'o epocă de frământare, în care curentele tendențioase vor putea străbate ușor dacă nu le vom opune meterezele solidarității.

Ne revine nouă — intelectualilor de mâine, studenților de astăzi — rolul de a curăți cangrenele generații trecute, ridicând pe sufletul curat al românismului edificiul public al organizațiilor de stat pe baze noi și temeinice. Nu discordia trebuie să domnească între noi, ci înfrățirea.

S'a înțeles întotdeauna rolul pe care studențimea are datorită să-l joace într'un stat neputincios și în care generația actuală e pusă în fața a două alternative — sau servialism politic, cerșind din club în club o posibilitate de trai — sau șomajul, teren atât de propice pentru a cădea pradă curentelor distrugătoare de ordine și civilizație. Dar să lăsăm la o parte neînțelegerile interne, certurile intrinsece, să strângem rândurile îndreptându-ne cu toții către acei cari luptă pentru generația nouă, către cei cari își dau seama ca falimentul statului burghezo-capitalist se apropie, către cei cari singuri mâine vor putea ridica un stat românesc în care tineretul își va găsi adevrate posibilități de existență.

M. V.

Elegie *)

Din toată vara, cerul și taurul
prelung.

Sârbi triști veneau din roși
grădini de zarzavaturi.
Corăbii de oglindă ardeau în
zări, și lung
bătea un sbor cu luna side-
fului pestratur,

Dar deschizând amurgul și
iezăre și puste
erau grădini de irși păuni în
evantai.

Pe candelor florale azururi
de lăcuste
și, Radule de-atuncia, prin
candelor erai,

cu inima oprită pe-o bozie
amară
și lenevită lângă un greer
clătinat,
prin vișine cu fruntea și cân-
tecul de seară,
cu mâna ta febră pe crinul
inghețat.

RADU GYR

*) Din cartea cu poezii „Corabia cu pasări”
care stă să apară.

Poezii de P. VIȘINEANU

Promenadă

Am oprit aseară
Sania ușoară
Să culeg în preș
Stelele cireși.

Astăzi în grădină
Cum de n'am lumină
Să culeg din carte
Gânduri despre moarte?

Oricum

Te-am văzut ca luna
Cu zăpada una
Și puțină gușe
Om de după ușe!

Troika ta plecată
Mai din vreme beată
In albastre flori
Te chema să mori.

Proporții

Iarna din jugastru:
Saci de sorum albastru
Și de circumstanță
Doamna de faianță.

Cum pe râpi deadura
I s'a dus trăsura.
S'a 'nvoit spre seară
Singură să moară.

P. VIȘINEANU

Vitrină

D-l Radu Gyr, va face să apară
„Corabia cu pasări” (poezii) și un
studiu despre „Evoluția simbolului
în divinitate și artă.”

D-l R. Gyr care, câțiva ani, a
stat retras de la publicitate, s'a
construit și definitiv.

Volumul său vor fi dovezi și
roade.

Antologia poezilor tineri o reanun-
țăm. Va apare sigur. Va fi scoasă de
d-l Ion Pillat, Zaharia Stancu și,
— imi spune cineva, — Perpessicius.

Nu m'am îndoit niciodată de bu-
năcredința, de generozitatea, și de
gustul d-lui Ion Pillat, acest poet
prețios și prețios poet. Mă tem însă
ca gustul său să nu fie circumscris.
Mă tem că va alege, din literatura
celor tineri, — ceeace nu reprezintă
o notă diferențiată dar ceeace sea-
măna, mai mult sau mai puțin, cu
generația poetică a d-lui I. Pillat.

Se poate, — și sper, — că aceste
aprehensiuni vor fi desmintite. D-l
Ion Pillat este unul din rarii noștri
oameni tineri la patruzeci de ani.

Imi propun energie o zi delucru.
Mă apuc de treabă cu vioiciune.
Vine E. Stăm la taifas deși venise
să citească și el. Imi spune că e
pasionat de logică și că-i pare rău
că nu se pricepe în matematică. E
calm, vesel. Citește din Descartes
(în care a descoperit o petiție
de principii, pe care a aflat în ur-
mă că o descoperiseră mulți). A
început să-l citească pe Maritain
care nu-i displace. Jucăm șah. Il
fac pilaf. Ii e dor de dragoste.
Și mie. Ii citesc din Jurnal. Citin-
du-i observ câtă artificialitate și
câtă stupiditate e în existența mea
a cărei oglindire ar vrea să fie jurn-
alul. Trăesc bombastic, retoric și
sterp. Scriu, cum e și firesc, la
fel. Gândesc dacă mizeriile mele
pot să intereseze și dacă deci sunt
publicabile. Căci în deplină sincer-
itate tot cu această intenție (ca-
muflată poate) scriu.

De ce nu? Sunt liber să comit
orice, în orice formă. Cine mă
împiedecă? Cine e îndreptățit să-
mi condamne viața și să-mi judece
actele? Nu recunosc nici o autori-
tate în afară de Dumnezeu — in-
vizibil, ascuns, de-al cărui con-
trol scap, deocamdată, prin faptul
necredinței mele. Fără exagerare,
fără inconștientă, fără puerilitate:
găsesc că nu e nici o deosebire
între mine și cutare ins decretat
geniu, recunoscut ca atare sub rap-
ortul importanței vieții, a valorii
actelor, a îndreptățirii — pentru
interesul public! — de a înscrie
viața cotidiană. Actele intime ale
unui Cesar, Novalis, unui Mircea
Eliade, Cioran, Stendhal, Seba-
stian, Horia Stamatu, Gide, Eu-
gen, Amiel, Stan, Ilie, X. Y. și Ar-
șavir imi sunt mai prețioase de-
cât cele mai impresionante și for-
midabile creațiuni ale lor sau ale
altora. Oamenii nu pot da — scri-
torii — ceva mai surprinzător de
interes — egal de valabil și de edi-
ficat din punct de vedere al vieții
și esențialului — decât mărturisirea
zi de zi a ceeace au comis și a
ceace au crezut de cuviință că
merită să fie notat din tot ce au
trăit, gândit, datat. Chiar dacă au
trunchiat anume lucruri, au desfi-
gurat altele, au denaturat și perver-
tit prin scris într'un fel sau altul
ceace trebuia să fie redat întreg,
simplu și concis. Asemenea dena-
turări lesne controlabile, uneori,
sunt eloquente prin ele însele și
caracterizante ale psihologiei scri-
bului. Prin faptul iscodirii și în-
scrierii acestui dans al vieții și al
morții se luminează taine care alt-
fel ar fi rămas definitiv întunecate.
Ceeace ar fi un păcat. Trăim ca să
vedem, să ne desvăluim, să desco-
perim.

Sunt retoric probabil pentru că
nu activez. Ce te faci însă cu cei
cari activează retoric? Tempe-
rament?

Am vizitat un prieten care-și
permite orice capricii — N. Sunt
și de aceștia. Un regret postum
și superficial le amărăște gura. In
schimb se simt bine, foarte bine
că-și fac de cap. Nu-i plictisește
nici o timiditate, nici o jenă nu
le încurcă trebile, fapta lor se cal-
chiază direct pe dorință, pe voin-
ță, nu visează deci inutil, nu pre-
tind dela viață — cel puțin deo-
camdată — decât ce le poate oferi
sub unghiul plăcerii. Sunt oameni
fără crize, chinuri, fără nehotă-
riri lungi și ineficace. Oamenii
buni, mai folositori ca mine și mai
rodnici. Nu-i invidiez desigur. Fie-
care-și poartă calvarul și bucuria.
Știu bine că nu-s nici ei mai feri-
ciți ca mine.

2. AUGUST.

Enervat, de-o revenire stupidă
de excitație. Ce dracu! nu e scă-
pare dela asta? Mă rotesc în silă
împrejurul unui microb despleen.
Vreau să fac ceva. Nu să citesc,

nu să studiez. N'am bani ca să fac
ce vreau și fără bani sint incapa-
bil să ies din găoacea obișnuin-
țelor mele. Depinde de mine să-mi
schimb viața. Câteva cuvinte, câ-
teva gesturi și voiu fi altul. Rătă-
cesc lent și visător ca un ratat și
un idiot pe un adevărat pustiul al
faptei. Incerc să citesc. A se
scuti! Plec. Nu știu unde. Plec.
Desigur pe drumul meu obișnuit:
Dealul Mitropoliei — Piața — Ca-
lea Victoriei — Cismigiu și... ina-
poi. Răsfoiesc la Cartea Româ-
nească un jurnal de călătorie al
lui Huxley.

Credințele și convingerile stă-
ruesc în om mai mult din igno-
ranță. De îndată ce cunoști —
îndoiala își face loc prin rădăci-
nile convingerilor tale. E bine să
călătorești căci astfel ajungi să
vezi, să constăți relativitatea cre-
dințelor tale prin contactul cu
multitudinea de forme ale credin-
țelor omenești. Considerații pe cari
le-am făcut și eu deseori. In de-
finitiv tot ce gândim, tot ce facem
se bucură de-un absolut de exis-
tență. Provizor însă. Incurgerea
de viață a noastră e o nesfârșită
înlocuire de situații, o variație
năucitoare de gânduri și sentimen-
te contradictorii. Credințele și con-
vingerile noastre sunt roade ale
unui proces interior care se des-
bate fără sfârșit (dacă nu conside-
răm moartea ca un final). In con-
tact sincer cu realitățile ambian-
te sau ale altor suflete, dacă, mai
ales, suntem lipsiți de spirit belic-
os și de rezistență, afirmațiile no-
stre, siguranțele noastre se zdrun-
cină ușor. Cu o condiție totuși:
să nu fim lemnoși. Adevărurile pe
cari le realizăm și în cari credem,
deși desmintite de alții, nu sunt
de-o depășire. Cei cari „nu se de-
pășesc” sunt socotiți de aceștia
drept înapoiți sau îmbătrâniți
înainte de vreme. Depășire? Nu
cred în așa ceva. E vorba mai
puțin adevăruri. Unii vorbesc de-o
simplă înlocuire din nevoie de va-
riație, din greață de stagnanță, din
lipsă de persistență, din epuizarea
unui conținut de viață oarecare.
Nu se poate stabili o ierarhie obiec-
tivă de situații, de etape, o linie
certă de progresie. Totul parti-
cipă dela o subiectivitate a no-
stră — de loc sau parțial obiec-
tivizată dintr'o simplă nevoie de
absolut.

Din mania noastră de ierarhi-
zare, de gradare a plăcerilor, ex-
periențelor, situațiilor, oamenilor,
cu toate ale lor, ies o sumă de
năzbătii ale efortului nostru ordon-
nator, consecințe ale necesității de
orientare, surprizele subiectivisme-
lor noastre concertate întru stabi-
lirea, unor anume planuri, anume
jaloane, anumite absoluturi —
puncte de sprijin relative în imen-
sa realitate a vieții.

Neîncetat căutăm să elucidăm
probleme de viață când ar trebui
să știm, odată, odată pentru tot-
deauna, că asta nu duce nicăeri,
pentru că viața nu poate fi redusă
la, concentrată în probleme, dealt-
fel sub ultimul lor aspect nesolu-
ționabile. E drept că niște oameni,
pe nume filosofi, își pun de când
lumea probleme și le soluționează
într'un fel sau altul sau, mai con-
form adevărului, își închipue că
le soluționează. Jocul de-a proble-
mele și-a găsit profesori și pro-
fesioniști, așa cum dansul își are
profesori de dans.

Sunt obsedați de-o ușoară, plată,
irezolvabilă problematică. Trăesc
sec și confuz. Jurnalul meu se re-
simte dealtfel de răsuflatele teo-
rii, pe cari nu le însemn din ne-
voia de a mă epata, căci prea
sunt, pentru așa ceva, demodate
și pisate, ci pentru a mă desface
de ele. Despletesc în gând fel și
chip de considerații, de dizertații.
Mă detest, fără doar și poate, des-

coperindu-mă astfel, pedant și pre-
țios, ridicul teoretician sau adoles-
cent imberb. Mi-e silă. Nu potieși
însă din ceeace sunt. Spectator al
propriei mele mizerii.

6 AUGUST.

M'am obișnuit să cred că n'am
vanități, ambiții, orgoliu, pasiuni
— asta pentru că le găsesc com-
promițătoare, detestabile, jenante
— și mi se întâmplă uneori să
fiu convins că n'am. Deaceea mă
cred inutil, puțin interesant, fără
nici un rost în societate. Deaceea
am accese de pesimism intermina-
bile. De aci fondul de tristețe pe
care se sprijină întreaga mea
ființă. Veselia mea nu e decât o
revenire la natură, printr'o tendin-
ță — curios, nu? — centrifugală.
Viața mi se pare monotonă, plată,
pentru că așa mă 'ndemn s'o
trăesc. Și mă îndemn s'o trăesc
Șașa, crezând că mă realizez ast-
fel pe un fundament de puritate.
O simplă schimbare de linie, o ma-
nevră scurtă și mă voiu descoperi
în mod public vanitos, ambițios,
pasionat, poate interesant și tira-
nizant.

O oră de somn greu în care-mi
recuperez forțele pierdute azinoap-
te. O lungă plimbare prin parc
și apoi puțină lectură din Janet
care-mi trezește atenția asupra per-
fectibilității omului în sensul unei
lupte de normalizare și îndrăve-
nire a psihologiei noastre. Vine
Costică. Jucăm table. Imi spune
că E. i-a spus despre Jurnalul
meu ce am constatat dealtfel și
eu mai sus, undeva: „rezolvă pro-
bleme cari trebuiau să fie de mult
soluționate.” Ca și cum există
probleme soluționate definitiv. Ca
și cum conștiința noastră pune toate
sentimentele prin care trece la
dosar. Reactualizez într'adevăr zil-
nic o sumă de nimicuri cari se to-
pesc în timpul vieții mele ca să
mă reterorizeze. Recunosc că logic,
rațional soluționez într'un fel sau
altul problemele. Dar ele rămân
deschise în ciuda soluționării și
incitat de viață mă văd constrâns
oricând să le reiau în cercetare,
ca să refac un itinerar deja par-
curs. Poate că e obositor să re-
faci într'una aceleași drumuri, cu
variații imperceptibile. Poate fi
inutil să iei probleme în discuție
pe cari în cutare carte le afli și
cât e posibil de perfect rezolvate.
Poate fi idiot să rătăcești fără
nici un alt rost decât al rătăcirii
pentru rătăcire prin locuri bine
cunoscute, descrise cu mai mult
farmec și inteligență, de alții, nu-
mai ca și tu să descrii, prost, ace-
le domenii și peisagii spirituale.
Eu însă nu fac decât să înregi-
strez repetițiile și sentimentele și
faptele cari fac viața mea, așa cum
e ea. Incerc să-mi plivesc țarina,
să-mi curăț sufletul de bălării, să
purific o atmosferă otrăvită de
miasme, să mă desfac de tot ce e
insan, superfluu, răsuflat. Fac în-
să ce pot.

Costică imi spune că pentru a
scrie un jurnal trebuie să posezi
o formidabilă inteligență, să cu-
noști toate secretele unei limbi
pentru a exprima cât mai propriu
și mai real aspectele și momentele
varii care ți se prezintă — înlân-
țuite firesc într'o evoluție a vieții,
a oricărei vieți. Cu alte cuvinte să
fii stăpân pe un arsenal de mijloa-
ce de expresie ca să fii rând pe
rând, după cum cere momentul,
poet, filosof, romancier, autor
dramatic etc. Poate că are dreptate.
Asta pentru ca un jurnal să aibe
valoare artistică, filosofică, să
fie o capodopetă de interes. Cred
că trebuie să știu desprinde
esențialul. Orice mărturisire di-
rectă, a oricui — cât de nedibaci,
naiv și neliterar făcută — capătă
o valoare enormă de document al
vieții acesteia de enigmă. Veșnicul

punct de vedere estetic al lui Co-
stică falsifică și aci realitatea im-
portanței unui interes, care interes
stă nu în expresia stângace sau
ba — nu numai, în orice caz —
pe calea scrisului dăinuște în-
că mai cu seamă în faptul de via-
ță pe care-l cuprinde, pe care-l
conservă. Este dacă vrei o măr-
turie a ceva ireparabil mort care
pe calea scrisului dăinuște într'un
fel, supraviețuiește pentru
satisfacerea curiozității unor noi
exemplare de umanitate. Accentul
principal se pune deci pe momen-
tul relatat, pe clipa de viață in-
scrisă în caet nu pe modul rela-
tării, expresie, stil, compoziție. Jurn-
alul, așa cum crede că l'ar scrie
Costică, ar avea o importanță de-
sigur poetică și ar lumina un pro-
ces care se desfășoară în sufletul
unui scriitor. O deviere care mi
se pare naturală la C. și care
deviere nu strică întru nimic valo-
area de document al jurnalului
său. Un astfel de Jurnal devine
eloquent prin raportare la scrib,
descoperind o pasiune, o țară, o
sclavie de care e neputincios a se
desface. Romancierul e obișnuit să
facă frumos de îndată ce ia con-
deul în mână. Literatul când ia
condeul în mână se gândește mai
întâi, cum ar face să placă mai
bine lumii. Adică se muncește să
de a scrie într'un fel i-a defor-
mat sinceritatea. Mai bine zis, a
prelucrat această sinceritate, a zu-
grăvit-o din nudă făcând-o artistică.

Eu nu sunt dumirit ce se pe-
trece cu mine, aci, pe pământ. Și
pentru că viața-mi dispăre printre
mâini, imi dau seama c'o uit, în-
cerc azi, pe caet s'o înscriu. In-
registrez fapte. Poate că ce fac e
absolut inutil. Poate că fac rău
ceace fac. Poate. Esențialul stă
poate în ce omiț să notez. Nu
știu. Ignorez cheile misterului exis-
tenței mele. Această ignoranță imi
permite libertatea de a face tot
ce cred de cuviință. Asta nu în-
seamnă că reușesc întotdeauna să
fac ce vreau. Ar fi oare mai în-
țelept să las să curgă toate, fără
să intervin cu nimic? Să trăesc
pur și simplu și să mor la fel?
Intervenția mea însă face parte din
viață, se produce în viață și e
decu un fenomen natural al ei. Așa
dar, nimic absurd — asta vreau
să demonstrez?? — în pretenția
mea de a urmări o viață și de
a-i încerca încheeturile gravând pe
cât se poate mirarea mea în cu-
vinte. Cauți justificarea alcătuirii
unui astfel de jurnal? E ca și cum
ai căuta justificarea existenței, a
vieții, acțiunii, tăcerii tale. E
treabă nebunească. Și eu mă simt
încă teafăr, om ca toți ceilalți oa-
meni proști ai acestei lumi.

14 SEPTEMBRIE.

Ieri mi-a citit E. din Jurnalul
său. Pagini cu adevărat emoțio-
nante. Dintr'un material de viață
dat a reușit să facă o literatură
confesională de zguduitoare și
amănunțită analiză a mascare-
dei noastre sufletești, a beteșugu-
rilor noastre, o punere la încercare
a sincerității cu riscul des-
văluirii unor intimități penibile,
compromițătoare, ridicule. E.
uneori cade în literar, în melo-
dramatic printr'un exces de lirism
care devine însă într'un caet in-
tim foarte caracteristic. Jurnalul
său redă amply febra trăirii. Za-
darnic aş cerca să scriu un jurnal
ca al lui. El își recompune oare-
cum viața, și-o recrează — în-
scriind toată evoluția, toată com-
plexitatea vibrațiilor sufletești, sur-
prinzând în detaliu viața și emo-
ția așa cum ele au curs capricios
și fatal.

Arșavir Acterian

Prin cubism la clasicism

de Mel. Hayek

În nehotărâtul și eteroclitul tendințelor artistice contemporane, două formule estetice par totuși să prevaleze năzuind tot mai pronunțat, să devină principii dătătoare de năsură: cubismul și constructivismul.

În perfect acord cu întreaga orientare, care încearcă dela un timp să organizeze și să disciplineze valorile spirituale, aceste noi directive în artă întâlnesc marea tradiție clasică. Aceiași nevoe de acord perfect, de coincidență izbutită a ideii realizate și a naturii idealizate. **Formulele matematice au venit din nou să se alăture formulelor artistice.** Totul în dorința de-a obține perfecția și armonia, echilibrul sintetic.

Ca principiu nou în artă, cubismul se prezintă ca o reacțiune împotriva excesului de impresionism, după cum acesta se născuse din negarea simbolismului.

Impresionismul încercase să redea în notarea impresiunilor resimțite înaintea unor efecte fugitive și schimbătoare, sinteza lucrurilor în

viziunea de-o clipă. Pentru aceasta, impresionismul și-a creat tehnica afirmând importanța luminilor și a culorilor vii și reflectate și negând pe aceea a liniei și a desenului.

Cubismul, dimpotrivă, este atent la raporturile formale ale obiectelor și remite pe planul întâi preocuparea de formă, de desen și de linie. **Cubismul este interesat mai presus de orice de valoarea plastică a formelor și nu de „subiecte” sau de transcrierea aspectelor figurative și anecdotice.**

La răscrucea drumului dintre impresionisti și cubiști stă, desigur **Cézanne** și **Matisse**, considerați ca precursori ai cubismului și în a căror creațiune arta modernă își află sorgintea. Deși realizările lor tind într'adevăr către o sinteză monumentală, după modelul clasicilor, senzația artistică rămâne însă prinsă în tehnica impresionistă. Forma rămâ-

ne tot o construcțiune a culorii. Abia cu noul clasicism contemporan, manifest în toate ordinele spirituale, cubismul se afirmă plenar în **operele lui Picasso, Braque, de Chirico.**

Ei sunt profeții unei noi intuiții spațiale în care formula cubismului se reunește principiului formal al clasicilor.

Arta lor manifestă **spiritualitate profundă** și totuși tablourile nu prezintă nici „probleme”, nici „idei”. — Tot sfertul dintâiu al veacului nostru este dominat și fecundat de personalitatea artistică a lui Picasso.

Aceasta pentru că — în epoca noastră în care un umanism nou a prins rădăcini — arta care se adresează omului întreg, care nu cere efort și care-i oferă iubirea instinctual, nu poate fi decât artă adecuată spiritului nostru de înțelegere artistică. Tablourile lor sunt, după expresia

lui **Jean Cocteau**, **pretexte pentru a face să trăiască formele.** Pline de lirism reprimat, de mărturisire ascunse, operele lor sunt creațiuni în care misterul atrage, farmecă, reține. N'a spus tot Cocteau că se pictează azi „misterul laic”?

Fără îndoială că, cubismul nu este perfecțiune și nici expresiune ultimă a neo-clasicismului și umanismului, care încearcă să elaboreze actualmente noi sinteze culturale. Și nici constructivismul, prin care sugestiile cubismului și idealul clasic antic au înflorit în operele unui **Vlaminck, Derain** sau **Dunoyer de Segonzac**. Dar ele sunt deschizături de drumuri nouă. Sunt numai expresii de intenții și posibilități sigure; **sunt formule artistice în mișcare și nu definitive**, pași hotărâți pe calea deschisă unui ideal nou în artă. Și acest ideal se plămădește în credințe ce întâlnesc pe acelea ale

clasicilor. Aceasta este sigur.

Evident, nu poate fi vorba de-o reeditare a modelelor clasice sau de-o reîncarnare a convențiilor lor, ci de-o realizare a lor, pe măsura sensibilității noastre artistice.

Nu vizăm decât ceea ce călăuzia nevoia de creațiune a lumii antice. Și aceasta se identifică cu **năzuința supremă de-a realiza în desăvârșire punctul de întâlnire al materiei și al spiritului, contopirea lor în proporția cea mai armonioasă.**

Aceasta e însăși Frumusețea. — Tot idealul grecului stă aci; toată nevoia lui de perfect de echilibru, de măsură, de seninătate imperturbabilă, de frumos.

Se pare că, în arta contemporană drumurile se croiesc pe măsura aceleiași nevoi, că ele ascultă de același ideal. Înăptuirea lui deplină ne va scoate cu siguranță din perioada dibuirilor actuale și atunci toată activitatea artistică va putea intra într'un ritm de viață nouă și ferundă.

Mel. Hayek

Poduri și șosele

de Constantin Noica

Zilele trecute încă, Julien Benda revenea asupra unei teme care-l posedă cu o exclusivitate prea puțin demnă pentru un intelectual contemporan. Era tema trădării clericilor. Nu a obosit încă Julien Benda, să rostească lucrul acesta, care, în definitiv, nu spune nimic? Clericii au trădat, pentru că toată istoria a trădat, pentru că toate valorile culturale se refac, dacă se pot încă refăce, de jos în sus.

Dar, într'un anumit sens, clericii n'au trădat destul. L-aș fi vroit mai puțin pe Julien Benda scriind despre proba ontologică a existenței lui Dumnezeu, decât despre voința istorică a națiunii franceze de a se realiza. Și, în orice caz, nu l-aș fi vroit deloc scriind pe acest Aldous Huxley, minunat cleric și sceptic desagregant.

Oamenii aceștia pot avea dreptate, din punctul lor de vedere. Dar, cum punctele de vedere circulă astăzi cu trenurile și vapoarele peste tot, ele ajung și se încetățenesc în țara aceasta, ca și în altele, unde

nu au dreptate.

Sunt oameni cari cred că volumele lui Pitigrilli, de pildă, sunt imorale. Există, apoi, o autoritate românească, asigurată de nu știu cine, că proza și poezia comunistă sunt imorale, în felul lor. Dar eu cred că, în orice fel, volumul lui Julien Benda, „Mon premier testament”, în care toate ideile unei culturi, dela ideea de Dumnezeu, până la ideea de națiune sunt decretate funcțiuni ale unor simple dispoziii suflătoare, — acesta este un volum imoral. Și toată literatura de idei a lui Huxley — ea este imorală. Sunt cărțile pe care, împreună cu multe altele, eu le-aș opri la graniță.

Mă stăpânește o idee a lui Huxley: toată truda omului, spune el undeva, se reduce la simplul exercițiu de a muta materia dintr'o parte într'alta. N'am cetit nimic mai bun, nici nimic mai imoral decât ideea aceasta. Ce pot eu să fac cu ea?

În cotro să plec, de acum înainte? — Pentru că imoralitatea este desăvârșita sistare.

N'a înțeles încă destulă lume din România că există un sens istoric al mediocrității românești. Unii, aci, cred că țara noastră n'are nici un destin. Sunt alții cari, dimpotrivă, cred că misiunea istorică a acestei țări e de a fi grănicerul unei splendide culturi occidentale, în fața unei agresive barbarii orientale. Și, poate, aceștia din urmă au mai puțină dreptate decât cei dintâi.

În orice caz, nici cu unii, nici cu alții, nu există eficiență românească. Pentru că astăzi trebuie făcut ceva în țara aceasta, de aceea numai gândul mediocru poate fi creator. Gândul mediocru, ceiace înseamnă efort mediocru, ceiace înseamnă realizare certă. Nu știu cum ne-am putea integra altfel în istorie.

Sunt națiuni care n'au putut să înscrie în anale decât patosul lor

de existență și sunt, deasemenea, altele care n'au putut înscrie decât umilința lor de existență. Ridicolul primelor și nici paloarea celor din urmă nu le-aș dori țării acesteia. Există o anumită „măsură” istorică pe care fiecare națiune trebuie s'o respecte. E un fel de decentă a colectivităților, o bună cuviință a înțelegerii lor istorice, fără de care ele nu operează. Posibilitățile operative, justetea gestului, probabilitatea lui de a se prelungi undeva, în materia aceasta pe care vrea să o configureze, numai bunul simț le poate da.

Este revelant, în acest sens, dacă o comparație e posibilă aci, bunul simț și perfecta mediocritate, în momentul creației, a artistului și a creatorului. Dacă biografia omului eficient nu ar fi scrisă cu atâtea prejudecăți de retorică și entuziasm, s'au putea ceti desigur acolo, virtutea practic creatoare a bunului

simț, mai degrabă decât a ideii mari.

Clericii n'au trădat destul, într'adevăr. N'au înțeles că există un bur simț de viață, de gest și de istorie. S'au încăpățanat, chiar și atunci când s'au aplicat asupra temporalului, să utilizeze metodologia spiritualului. Iar clericii noștri de aci, care dacă nu exista încă, de fapt, fac totuși exerciții în sensul aceleiași metodologii. Clericii noștri români au trădat, sau dacă vreți nu au trădat destul, înainte chiar de a exista.

Nu, cu un anumit Julien Benda, cu Aldous Huxley și cu ceilalți, nu se poate opera în istorie. Poate să fie adevărat că sensul trudei de tot soiul a omului occidental a fost de a muta materie dintr'un loc într'altul și numai atât. Dar în România nu s'a mutat încă materie dintr'un loc într'altul.

În România, adică în țara în care lemnul este încă în păduri și nu în poduri — și piatra este încă în munți și nu în șosele-

C. Noica

Cronica literară

Bizu (roman) de E. Lovinescu

de Eugen Ionescu

După apariția în vitrină, după cronica precisă a lui Mihail Sebastian, după pledoaria atât de stângace a lui Octav Șuluțiu, după recenzia foarte ocolită a d-lui Pompiliu Constantinescu este inutil să arăt cât de fin este gustul meu demonstrând, la rându-mi, că „Bizu” este o carte slabă.

Mai multe influențe converg și, netrănsubstanțializate de niciun principiu personal, destramă orice lumină proprie: **Ioan Al. Brătescu-Voinești, Mihail Sadoveanu**, și, mai ales, **Ionel Teodoreanu**; și, din când în când, la câte-o cotitură:

Rîma trenului se tirăște... etc., care este o imagine și un vers din **Ion Pillat**:

Acum, omidă neagră, spre coama lui se suie

Tărăș un tren...

să. **Tudor Arghezi**: „piftie de carne și viermi”, — câte un accent din Dickens (copilăria persecutată a lui Bizu care este tot un fel de copil cu trei degete de aur) sau câte-o reminiscență, de pildă, din **Take, Ianke** și **Cadâr** de V. I. Popa etc. etc.

Este ciudat că „Bizu” se încadrează perfect în acea literatură moldovenistă pe care, după cum știți, d-l E. Lovinescu, în stare de critic, o condamnă cu o vervă, cu o luciditate, cu o poftă de răs și cu o detașare definitivă.

Face descripții de-ale naturii, cu imagini, cu sentimente frumoase ca Mihail Sadoveanu. Duiosia lui, tristețea lui **Bizu** seamănă îngrozitor, dacă nu ca anecdotă în orice caz ca peisagiu sufleteș, cu **Microbul**; filiația spirituală cu Ionel Teodoreanu,

dar similitudinele de stil, de imagini, de modernism mulduvenizat, și sentimentalismul acela retoric, prolix, în carc intră o doză gravă de sensualism, — mă fac să cred că locul spiritual al d-lui E. Lovinescu a fost inautentic fixat în București, în modernism. Nu înțeleg ce trist destin, pentru noi și pentru d-l E. Lovinescu, l-a scos pe acest ionelteodorizant din Hușii sau Pașcanii sau Fălticeni săi unde putea fi un eminent administrator de moșii și l-a asvârlit împotriva fraților săi, literarii dulcegi moldoveniști și ionelteodorenii.

Sentimentalismul dulce se străvede aici, peste tot: dealtfel, e singura lumină a acestei cărți. Fără stilul lui Sadoveanu însă; fără duiosia lui Brătescu-Voinești; dupăcum fără tinerețea lui Ionel Teodoreanu și fără, măcar!, bunăvoința literatorilor moldoveniști.

Sentimentalismul lui E. Lovinescu apare, cum e, slab, sărac, — pentru că nicio forță patetică nu îl ridică la un ton înalt de vibrare. Este o falsă decentă această reținere care vrea să fie bunăcuviință și care nu este, în realitate, de cât acoperire a golurilor „deficiență de viață” — spune d-l E. Lovinescu însuși, — dar și deficiență de viață interioară, de problematică. O schițează el într'un fel, teama lui de moarte, contemplativitatea și, ceea ce numește lipsa lui de apetituri sociale. (Dealtfel, deaceia scriu și eu

această cronică fără remușcări: pe d-l E. Lovinescu nu îl interesează destinul social al operelor sale! Publică numai din filantropie!) Imaginează și unele povești cu tuberculoză, — ca sie-și să-și justifice această lipsă de trăire spirituală. Sterilitatea aceasta este, desigur, organică, existentă fără justificare, ininteresantă: pentru că această situere în afară de probleme nu înseamnă o luptă și o depășire a problemelor. „Bizu” este jurnalul perfect, evident al unui mediocru, al unui sărac.

Nu cred că d-l E. Lovinescu să se fi înfiorat vreodată de moarte: l-a învățat, acest lucru, dela Anton Holban. Nu iubește spectacolul și peisagiul; nici viața negativă. Nu iubește nici oamenii: este numai ușor sentimental, ironic pentru că există înafara complexelor.

Cunoașteți memoriile lui E. Lovinescu; mulți îl cunosc personal, — și știu cât de gravă e ininteligența psihologică a d-lui E. Lovinescu. El nu e numai înafară de viața celorlalți, — el este înafară de propria sa viață.

*

Am mai spus cândva că d-l E. Lovinescu este ilisibil pentru că scrie prea frumos; prea după rețetă; prea câte infailibil, exact, stereotipic mecanismul rece al frazelor sale. D-l E. Lovinescu este un debutant invers: știe să facă fraze; știe cum să spună dar nu are ce să spună. Are cadrele, nu are conținuturi. Pe

frazele d-lui E. Lovinescu se poate dormi, legănat, dacă te adaptezi cadentei. Însfârșit, mai sunt o multime de lucruri rele de spus și de dovedit despre această carte. Declar că mă obosește; aș mai spune că o rudimentară sau defectuoasă construcția: că „Bizu” este pornit pe mai multe planuri. Aș spune că un erou despre care se declară dela început că este ininteresant ar trebui să devină interesant prin acest „ininteresant” — dar nici măcar atât; că o sensibilitate perimată încearcă inutil să se adapteze la formula sau optica modernă; că din această carte orice om înțelege precis că autorul ei este foarte gras; și că înțelege mai cu seamă că autorul este critic literar etc. etc.

*

Dar mai este ceva. Sărăcia lovinesciană a conflictelor (o! acest om, acest om inutil, — inutil în viață, inutil în literatură, inutil în critică și cere ocupă, spațial, un loc atât de mare!) germinează, totuși, o vagă dramă.

Dacă ar fi ceva mai puțin prost în această carte, — ar fi, sigur, această lumină slabă de autenticitate, această încercare de mărturisire, — de probitate, — această prezentare a sterilității — această pagină de jurnal. O! dar cât este de înecată, de viciată, de acoperită de deșertele preocupări de zorzoane stilistice-

D-l E. Lovinescu care disprețuște viața — aleargă după mofturi de

stil. Dar, pentru Dumnezeu!, pe cine poate să-l intereseze asta, — când citește o carte, când aude o confesiune despre viață, despre om? Dar aceste lucruri nu au nici măcar o valoare literară, — pentru că stilul nu este o ordine rigidă ci ordinea mea interioară care nu trebuie să se adapteze dar care cere, căreia trebuie să i se adapteze.

Lipsa de adevăr, de seriozitate a mărturisirii — clar o învederează această imensă dragoste pentru zorzoane, — care nu sunt de calitate, măcar. Care, departe de orice sobrietate, — indică o feminină, o caraghioasă futilitate: pentru că d-l E. Lovinescu nu mărturisește o evadare prin futilitate, ci el însuși crede într'o vanitate a lucrurilor.

*

Cred că literatura de azi se îndreaptă, din nou, spre sursele autentice ale vieții; ale problemelor mari. Cred că depășește cadrele literaturii de ieri, — și că nu poate să însemne o rânduire inesențială de linii, flori etc. Fără a-i împrumuta o tehnică improprie, literatura trebuie totuși să cuprindă, — în fațeta ei optică, — viziune universală. Delimităm tehnicile, nu trebuie însă să limităm perspectivele.

D-l E. Lovinescu, dintr'o falsă pudoare, — care este, de fapt, sărăcie, — așează, între sine și sine, barierele cu flori artificiale ale frazelor sale.

D-l E. Lovinescu a încercat, până acum, să schimbe câteva piei. Acest semi-jurnal, semi-anecdotă, — „Bizu”, — încearcă, tras îndărăt de vremuri revoluate, — să pășească în vremuri vii.

Nu va putea.

Eugen Ionescu

Cronica muzicală

de Luciliu Olteanu

Opera Română Năpasta de Sabin Drăgoi (reluare)
Al 6-lea concert simfonic al filarmoniei

Opera domnului Sabin Drăgoi dependentă de acțiunea imediată a „Năpasta” a fost reluată în stagiunea aceasta și prezentată publicului cu modificările pe care compozitorul a socotit necesar să le facă.

Aceste modificări au avut darul să pună muzica pe același făgaș scrupulos din acest punct de vedere, dându-ne astfel posibilitatea să ascultăm o minunată operă originală. Se dovedește astfel, până la evidentă neîntrecutele frumuseți — foarte inteligent speculate ale melodiilor populare sau quasi — populare (folklor cruciat) reliefate printr-o structură armonică și contrapunctică remarcabilă.

„Năpasta” poate figura cu succes deplin în repertoriul ori cari opere din străinătate.

În special actul al 2-lea și al 3-lea oglindesc fidel și minunat într-o formă superioară fondul muzicii noastre populare desbrăcat de viciul său original de exprimare.

Dacă actul I necesită stridențe și armonii îndrăznețe aceasta se dovedește faptului că el trebuie să fie pregătitorul conflictului dramatic și al sbuciumului în care se desfășoară acțiunea. Imbinarea de armonii poate surprinzătoare din acest act, însă, n'are nimic supărațor. Cel mult, neobișnuit.

Astfel prezentată, opera domnului Sabin Drăgoi este o minunată creație originală în care nu știi ce să admiri mai întâiu: melodiile calde, orchestrația atât de bogată și de conformă specificului românesc sau impresionanta superioritate a facturii generale care o plasează între operele care pot — oricând — fără succes îndoelnic, pași peste hotare.

Domnul Sabin Drăgoi ne-a dat dat în „Năpasta” operă de valoare smulșă din atmosfera atât de sbuciumată a sufletului românesc.

Domnia-sa are facilități de concepție melodică și de realizare orchestrală care ne face să așteptăm lucruri noi în care atmosfera muzicii noastre populare să pătrundă tot cu atâta strălucire.

Minunata arie a lui Ion are în ea ceva din jalea mistică a prohodului unită cu o imaterială evocare a înșelărilor, cerului și a fericirii suprapământene. Revenirile acestei arii, în total sau în parte — în decursul actului al 2-lea și al 3-lea mențin opera într-o factură melodică strălucită.

Am dori doar o atenuare a unor puncte moarte deși foarte trecătoare, când pregătind scenele următoare, orchestra tace, cântăreții tac, dând astfel o vagă impresie de lipsă — deși — repet — foarte trecătoare — în continuitatea orchestrală care e in-

dependentă de acțiunea imediată a libretului, a scenelor.

Fără aceste foarte minimale rezerve, opera domnului Sabin Drăgoi rămâne — fără îndoială — cel mai strălucit exemplu de creație muzicală originală.

Distribuția: foarte bună în ce privește pe d-nii Folescu și Apostolescu în rolurile Ion și Dumitru.

Largile lor posibilități vocale și deplină înțelegere a rolurilor îi arată ca pe cei mai indicați și pentru reluările viitoare ale Năpastei.

D-l Folescu are o creație personală strălucită.

Socotim că pentru d-sa abuzul de laudă e deplasat.

Iar d-l Apostolescu cu vocea d-sale caldă, dureros de caldă, ne-a dat un Dumitru adevărat, antipatic în aparență, dar foarte înduioșător prin chinurile și suferințele omului trăit într-o veșnică remușcare pe care caută s'o ascundă celor din jur, dar care nu-l copleșește totuși mai puțin.

Doamna Aca de Barbu rămâne marea și excelența noastră actriță. Dar cu o condiție: să nu mai cânte rolul Anca. Alegerea domniei-sale — contra altă — ca misiunea de a cânta o soprană dramatică ni se pare hazardată.

Am avut astfel de suportat asperități și incursiuni penibile în registru înalt pe care nu le mai dorim repetate.

Domnul N. Dumitrescu și Oprisan, bine. În consecință sfertările merituoase pe care le-au făcut n'au avut darul să lase urme persistente.

Regia: adecuată. Corul: putea fi mai nuanțat.

Conducerea muzicală a domnului Alfred Alexandrescu excelentă.

Totuși ne permitem o observație: nu s'ar putea evita oare conducerea de mână prea forte a orchestrei — atât de uzitată la opera noastră, care ne pune în situația de a vedea doar gurile deschise ale cântăreților fără să auzim ceva? Credem că s'ar putea remedia acest neajuns!

Încă odată „Năpasta” e un spectacol pe care am dori să-l vedem și auzi cât mai des.

Al șaselea simfonic al Filarmonicei condus de bagheta perfect stilizată a d-lui G. Georgescu ne-a adus un program variat și extrem de interesant.

Simfonia în mi bivol major de Mozart cu atmosfera ei de seninătate și de avânt melodic, în tehnica ei strict clasică ne-a fost perfect redată sub bagheta dirijorului. — E una din cele mai bune simfonii ale lui

Mozart.

Concertul în mi minor pentru violină și orchestră de Mendelsohn ne-a adus de data aceasta ca solist pe d-l Grigoraș Dinicu. Ovaționat după Allegro și Final, d-l Grigoraș Dinicu rămâne un bun solist autohton. Emoționat, la început, emoția sa s'a repercutat asupra pasagiului de duble coade din primele tacte ale partiturii. Scăpat de „trac” d-l Dinicu se arată apoi ca un valoros tehnician și subtil interpret al întregului concert. E păcat că, ani de zile, d-l Grigoraș Dinicu a fost neglijat. Să sperăm că greșala se va repara.

D-sa va trebui însă să renunțe la acel glissando pe care-l uzitează între treptele apropiate melodice. Va îndepărta astfel, orice umbră de suspiciune ce poate plana asupra interpretării sale. Dorim să-l mai auzim pe d-l Grigoraș Dinicu, în această postură.

Cele 3 tablouri ale d-lui Andricu: poveste, dans și peisagiu, inspirate din melodia populare speculate continuu și lucrate într-o desăvârșită anvergură orchestrală, sunt 3 apreciable realizări originale, mult și foarte just aplaudate.

Simfonicul s'a terminat cu „Pasărea de foc” a lui Strawinsky. E dacă se poate spune muzică acut cerebrală. Influențat de Rimsky-Korsakow, Wagner și Scriabine, Strawinsky a scris această muzică de balet în 1911 când îndrăznelile armonice erau aproape — de plano — condamnate.

Reprezentant al muzicii moderne de mare stil, Strawinsky s'a inspirat când a scris „Pasărea de foc” dintr-o legendă ruso-orientală. Cele trei părți: 1. Femețoarea grădină a regelui Kotchei, 2. Pasărea de foc și 3. Dansul ei, conțin îndrăzneli armonice neobișnuite care dau operii lui Strawinsky un colorit puternic. Melodiile se suprapun neîncetat. Chiar atunci când melodia e clară și curată factura orchestrală o acoperă și o domină.

Îndrăznelile lui Strawinsky se atenuiază în Petrușca pentru ca să reinvie în Sacre du Printemps unde se regăsim imbinare de influența reusească și de impresionismul său activ.

Strawinsky rămâne totuși un mare inovator. Succesul lui se va vedea însă deplin, doar în timp.

D-l G. Georgescu dirijorul simfonicului în afară de orice critică, în această calitate.

Luciliu Olteanu

Originali și meșterșugari

Cineva a spus: „Arta începe acolo unde sfârșește natura.”

Aplicat în pictură acest principiu se explică printr-o cunoaștere adâncă a înfățișărilor permanente, esențialului, naturii: a formelor și a valorilor. În oamenii de adevărat talent există prezentimentul acestor elemente spirituale ale artei. Prin studiul atent și îndelungat formele și valorile picturale se fac cunoscute spiritului nostru prin încadrarea lor logică în proporție și perspectivă, expresia lor plastică apropiindu-se astfel mai mult de sensul organizării lor în natură.

Pornind dar dela intuitiv, trecând, în perioada de studii, în logic, ele intră iarăși în subconștient îmbogățite și ordonate. Astfel, liberat de natură prin cunoașterea ei, artistul începe să creeze cu adevărat, operă lui fiind numai o amintire a realității supuse și transfigurate de tendințele lui sufletesti. Formele și valorile capătă atunci o viață nouă, cu totul dife-

rită de aceea a naturii, ele devenind un limbajiu al sentimentului; temperamentul și sensibilitatea creatorului imprimându-le apoi pețea unică a caracterului.

S'a întrebat însă cineva câtă forță trebuie pentru realizarea acestor transformări, câtă tenacitate în sinceritatea atitudinii sufletești?

De obicei cei slabi și mulți se incurcă dela început chiar când sunt bine intenționați. Ei se opresc demonstrativ la formă sau confundă agreabilul colorat cu sensibilitatea. E o greșală curentă care se face azi în pictură. Două tonuri alăturate mai mult sau mai puțin armonic reprezintă pentru majoritatea pictorilor tot ce poate da sensibilitatea. Să ne fie îngăduit să credem că e vorba aici numai de forma primitivă a sensibilității, de o sensibilitate superficială. Ea măgulește doar vulgar simțul văzului. Adevărată sensibilitate, sensibilitatea de adâncime, e aceea a valorilor simțite de o vizualitate rafinată prin cunoaștere, prin edu-

cație. Câți știi, câți simt azi în pictură perspectivă de culoare?

Acele două tonuri alăturate chiar armonic, ori stau pe același plan, ori se depărtează între ele arbitrar. Câți sunt în stare să le organizeze în profunzime, în sensul naturii? Cei mulți, neputând realiza acest lucru, sau ignorându-l, uzează de artificii contrastelor de intensități tonale (lucrând în gamă restrânsă) și atunci se nasc acele picturi brutale, cu umbre opace, grele cu lipsă de aerianitate, de învăluire. Dacă sunt peisagii depărtările numai există, totul se massează greoi și lipsit de viață în planul întâiu; dacă sunt flori se transformă în bolovani; dacă sunt capete, sunt de lemn. Umbră devine o gaură neagră, iar lumină e cretă sau lămaie.

Spre deosebire, alții cad în excesul contrar, al colorismului, al bălțării vulgare. La aceștia planurile colorate joacă o sarabandă nebună: ele se sbat, se lovesc la întâmplare dând naștere la caram-

Dansul

de Gabriel Negry

Dansul se detașează de celelalte arte prin facilitatea cu care se poate fixa imaginea inspirației prin însuși corpul uman. Ea rămâne neștirbită, așa cum a fost zămisliată și suprapusă de sensibilitate este exteriorizată prin mișcare. Dificultatea care îl depărtează și mai mult de celelalte arte, este dedublarea omului. Dansul este expresia optimă a vieții, nu o valoare logică, legată de mecanismul intelectual, ci o valoare mistică născută dintr-o unitate infinit superioară, în care lucrurile dimprejur, natura întregă, gândurile noastre despre viață și despre divinitate se amestecă și se topesc în aceeași senină armonie.

Materia este însuși corpul uman. Dansatorul este artisanul, el este deasemeni și opera. Procesul simplu — cunoscut —, dinăuntru în afară, dă dansatorului creator, două terenuri largi, unul de adâncime, iar altul de suprafață. Spre adâncul lui, artistul își găsește dansul, deci el nu poate exista decât printr-o atitudine interioară și numai ca un resort al sufletului.

Dansul pentru mîine e o nevroză. El gradează trei faze: de visare, de meditație și de detașare. În prima etapă, de vis, sensibilitatea este dusă de inconștient, planând fără vreo lege de încadrare. Prin repetarea visului, meditația îl stăpânește și-i dă forme. Sămburele dansului își respiră brațele în afară. Dansul apare detașat și clar, legat astădată în legi de exteriorizare, prin cristalul cărora vezi reflexiile unor imagini interioare.

Aceste faze, nu fac decât să pregătească focul ce trebuie să lumineze lăuntru corpului. Când lumina s'a stins, trupul devine o masă ambulantă, încadrată numai în spațuri calculate de legi. Pe

bolge stridente. Tablourile au aparența unor flamuri tricolore; încoherența lor e taxată atunci drept tumult interior.

În sfârșit ajungem „la eroii picturii moderne”, aceia cari au găsit că natura e o dădacă preaburghieză pentru aspirațiile lor roșii; de aceea se leapădă cu dispreț de ea. Drapați în pelerina unui ermetism a cărui chee o posedă numai inițiații, ei pășesc solitari în necunoscut, pe drumuri ne umblate și niciodată înviorate de ploaia talentului, tămăiați de admirația râvnitoare a unei turme palide.

Arta „novatorilor” e de o simplitate eroică. Ei au incendiat muzeele, au rupt-o cu un trecut — pe care nu l-au avut niciodată. Iată de ce sunt cei mai mari dușmani ai cunoașterii, aruncând la gunoii toate legile de construcție și echilibru existând veșnic în sufletul rasselor cu trecut de continuitate „Astra” lor liberată astfel de constrângerile unor „clisee ruginită de vechime” înfloresc tumultuos fixându-și rădăcinile în inconștientul defrișat de plugul lui Freud.

Ei uită însă că chiar în inconștient lumea trebuie să aibă o adâncime, de oarece pictura lor gloriifică suprafața. Între noi fie zis, ei nu uită de loc de existența adâncimii, calitate aparținând exclusiv coloriştilor înăscuți; preceptele „artei” lor îi dispensează de orice calitate.

Datorită duhului lor internaționalizant „novatorii” se cunosc pretutindeni și se susțin constituindu-se în trusturi.

Totul e scuzat azi prin anarhia care domnește în toate domeniile. Idoli se dărâmă alții se ridică. Umanitatea e în panică: își caută sufletul pierdut.

Între timp fiecare își face de cap.

În pictură meșterșugul s'a pierdut de mult, odată cu credința, cu iubirea, cu umilința. Câțiva artiști

deoparte, Isadora Duncan invingând opacitatea cărnii, pe dealtă parte Pavlova închisă în pătratul legilor, dau două contraste care azi s'ersesc dansului drum de izbândă.

Ca să poți realiza infinitul — care este forța dinamică a întregii creațiuni — nu-l poți înfiripa decât din sufletul omului. Numai din suflet, pentru că este singura insulă unde universul n'o umbrește cu stăpânirea. De aci începe dansul a se diferenția de om. La poarta dansului nu se îngrămădesc decât solii frumuseții divine, slujeniile n'au avânt până acolo.

Lumea a ciopârțit dansul în clasificări de specialități și în capul lor au așezat femeii și bărbații de-ai Terpsichorei.

Dansul nu mai trebuie să aibă gen coregrafic, nici timp de trăit, nici sex. El se va diferenția numai prin sensibilitate, după punctul cardinal unde se însămințează. Sentimentele trebuiesc păstrate pure, fără feminin și masculin. Ele trebuie să exprime veselia ori durerea. Atât. Dansul astfel va încrușta situațiile în adevărata lor postură, întregi nu înjumătățite. Să lăsăm pe seama music-hallurilor și a arenelor, corpul. În gândul meu, trupul nu este decât intermediarul dansului, iar sufletul el însuși. Trupul nu este decât pretext. Pe el își sapă sensibilitatea impresia și ea trebuie lăsată curată, ne trecută prin simțul sexualității.

În ziua când dansul cult european își va deschide astfel porțile, va răspândi fiorul celei mai supreme arte. Și trebuie să ajungă.

Scările și salturile dansului vor fi multe și numai prin astfel de filtrări și frământări își va căpăta o formă viabilă de puritate.

Cei ce ținem umărul pentru lumina lui, îi dibuim toate căile.

geniali, în secolul trecut, cu aceiași credință și iubire ca și cei vechi, au reușit să-l găsească pentru ei.

Binecuvântate erau timpurile de altă dată, atunci când exista o pictură în Italia, Spania, Țările de jos! Binecuvântate pentru artă, binecuvântate pentru artizan! Atunci când exista un meșterșug! Când arta era un meșterșug tot atât de onorabil ca ori care altul, nu o predicție de funcționar, „un passe temps de femme qui s'ennuie.” Copilul cu aplicație era dat de timpuriu ucenic la meșter și-și pornea învățătura dela frecatul culorilor și spălatură pensulelor. El mânca bătae dacă era leneș și vrând ne vrând, trebuia să învețe ce era de învățat. Știa ce înseamnă o linie, o formă, o compoziție, știa să amestece două culori, cunoștea valoarea contrastelor și îndemănrilor cromatice. La 28—30 ani dacă avea talent real, devenea la rândul lui un meșter.

Această sclavie a meșterșugului s'ar părea că ucide orice personalitate, artistul ne mai fiind în stare să vadă natura cu ochii lui. Lucru curios! Personalitatea nu numai că nu era distrusă dar își făcea loc cu putere printre toate influențele și învățămintele căpătate, cari erau în timp definitiv asimilate, se reduceau la esența cunoașterii elementelor artei, sufletul artistului putând jongla cu ele în alcătuirii proprii.

Acum, în această situație de biblică destrăbălare mai putem avea vre-o credință? Desigur! Credința într-o renaștere certă și apropiată a meșterșugului, pe care azi îl mai dețin câțiva în Europa. Lumea s'a obosit de mascarada modernistă; a durat prea mult.

E necesar o punere la punct mai precisă a sistemelor de excroherie curente în plastică.

Ceeace vom face în numerile viitoare.

Gh. Zlotescu

Pe marginea politicii Românești

III Regionalismul

de Alexandru Christian

Am arătat în precedentele articole două din cauzele actualei crize politice, dictatura dinastică a partidului liberal și dictatura electorală a partidului național-țărănist.

Pentru astăzi ne propunem să analizăm o altă plagă a politicianismului român, regionalismul. Înțelegem prin regionalism încercarea politicianilor de a domina viața publică cu ajutorul unor organizații politice în care gruparea partizanilor se face, indiferent de orice deosebiri ideologice sau temperamentale, pe provincii, cu scopul bine precizat al exploatării puterii.

Fenomenul este simptomatic pentru morală actuală și nu reprezintă altceva decât o nouă formă de falsificare a vieții noastre politice, la adăpostul marilor principii.

Regionalismul își face apariția în țara noastră odată cu unirea provinciilor alipite. În acel moment situația politică era următoarea:

În vechiul regat se găsea o întreagă serie de partide începând de la cel conservator și până la ultimul născut partid al muncii, născute pe baze ideologice, iar în provinciile alipite se găseau partide naționale românești, exponenți politici ale curentelor etnice, create cu scopul bine precizat de rezistență în fața aspirărilor străine și de întreținere a idealului național.

În momentul înfăptuirii unirii, partidele naționale din provinciile alipite atingându-și scopul pentru care fuseseră create, nu mai aveau nici un obiectiv politic. Urma deci ca ele să înceteze existența și din conștientizarea lor cu partidele din vechiul regat să se creeze noi organizații politice, corespunzătoare curentelor din acele timpuri.

În acest caz însă baza politică a mișcărilor naționale ar fi distrusă, fiecare dintre dânsii trebuind să înceapă o nouă luptă pentru câștigarea de noi baze și de noi poziții în viața politică ce începe. Evident că sacrificiul ce se cerea acestor frunțișeri era mare; nu este ușor să renunți la un întreg capital politic acumulat, grație unei lungi și periculoase lupte, pentru că logica și cinstea politică o cere. Este și mai greu ca atunci când în sfârșit a sosit momentul să culegi roadele acestei lupte, să-ți dai cu piciorul și să-ți dai de la început. În afară de aceasta mai rău în joc și dorința fiecărui om politic de a domina viața publică, dorință accentuată până la paroxism la luptătorii provinciilor alipite; inferioritatea morală și intelectuală a mai tuturor reprezentanților noilor provincii ar fi făcut însă imposibilă această dominațiune într-un joc normal, căci este greu de admis că un Pan Halipa, un Aurel Vlad, un Sever Bocu sau un Ciceo Pop ar fi putut domina personalități de talia unui Ion Brătianu, Take Ionescu, Nicolae Iorga sau general Averescu. Această dorință de dominațiune a frunțișerilor noilor provincii grefată temperamentul lui Iuliu Maniu face ca partidele naționale să continue existența lor deși însă și rațiunea lor de existență dispăruse prin înfăptuirea unirii, transformându-se din partide me-

te a păstra ideea românismului în provinciile asuprite, în partide me-

te a servi drept mijloc de dominațiune a noilor frați alipiți, față de vechiul regat. Din această cauză din cauza imposibilității regățenilor de a se lăsa dominați de oameni inferiori lor, lupta dintre partidele politice în noul regat românesc se transformă de pe planul ideologic în cel etnic, nemai fiind o luptă dintre frați de sânge având idei deosebite ci devenind o luptă de dominațiune între elementele din vechiul regat și cele din provinciile alipite, luptă cu atât mai aprigă și cu atât mai tristă cu cât ea se dă-

rea între oameni de același sânge.

Consecințele apar imediat; frumoasele clipe din preajma anului 1918 sunt cu repeziune uitate iar Bucureștii iau locul, în hula ardelenilor, Budapestei. Regățenii sunt socotiți ca lepra Ardealului, în timp ce simpla amintire a unui nume ardelenesc în fața unui regățean devine un motiv de coșmar. Fripturismul apare în toată goliciunea lui hidoasă. Goana, întreprinsă de către partidele guvernante, în căutarea de trădători printre rândurile fraților alipiți ridică la suprafață toată pleava. Elemente de cea mai joasă calitate sunt în mod forțat ridicate pentru a putea justifica pretențiunea tuturor partidelor ca au organizații în întreaga țară. Incultura lui d-l R. Ionișescu, prostia lui G. G. Mironescu și palma lui Pan Halipa devin suficiente titluri pentru a justifica ori și ce pretențiune.

Primul plan al vieții politice nu este ocupat de realele capacități ce totuși posedăm, ci numai de cei ce sunt socotiți că reprezintă vre-una din noile provincii. Certificatul de naștere înlocuiește astfel diplomele universităților. Este suficient ca Pan Halipa să fie considerat ca reprezentant al Basarabenilor pentru a avea drept la un portofoliu cu care nu știe ce să facă. Generalul Moșoiu pentru simplul fapt că fost primul ardelen acceptând dominațiunea brătenistă a putut să-și plimbe competența dela un minister la altul. Victor Bontescu, Romulus Boilă sau Dr. A. Dobrescu pot în toată liniștea să trafice cu averea Statului; au doară imunitatea ardelenă!

Liga națiunilor este instanța la care se face imediat apel, iar independența Ardealului este șantajul grație căruia Bădăcinul dispune de întreaga țară.

Democrația este ultimul paravan din dosul căruia se profilează regionalismul și ultima armă ardelenă pentru dobândirea puterii. În această luptă pentru cucerirea puterii însă, cu toate șantajele întrebuintate, regionaliștii aveau nevoie și de serioase organizații în vechiul regat. Era deci imperios necesar fuziunea cu vre-unul din partidele deja existente. Pe reprezentanții regionalismului nu-i interesea afinitățile ideologice; ceea ce căutau ei în vechiul regat erau oameni pe care să-i domine, cu ajutorul cărora să-și realizeze scopul cucerirea guvernului. Vedem deci pe d-l Iuliu Maniu, tipicul reprezentant al acestor tendințe, trăgând pe rând fie cu Ionel Brătianu, fie cu general Averescu, fie cu N. Iorga sau Argetoianu, fie cu Mihălache, cu același calm și cu aceiași sdrobitoare tenacitate. Că Brătianu reprezenta dictatura, că Argetoianu incarna reacțiunea sau că Mihălache era țaran, îi era absolut indiferent d-lui Maniu.

Partidul Național din Ardeal, după ce a guvernat 3 luni de zile în faimosul guvern al federației împreună cu elementele cele mai — de stânga din vechiul regat; a tratat fuziunea atât cu fantoșa averescană cât și cu reacțiunea liebrală și dacă înțelegerea nu s'a putut face cu aceste două fețe ale aceluiași cap, faptul se datorește nu imposibilității morale a d-lui Maniu, ci imposibilității unuia din acestia de a se lăsa dominat de celălalt.

E simptomatic faptul că politicianii noilor provincii nu s'au putut nici odată înțelege cu personalități ca Ionel Brătianu, generalul Averescu, Iorga sau Argetoianu și că numai incolora și ezitantă cămașă de paradă a d-lui Mihălache a putut fi pe placul d-lui Maniu; era doar singurul partid care din calcul sau naivitate accepta dominațiunea ardelenă.

Era indiferent d-lui Maniu dacă în sânul aceluiași partid îngloba reacționarismul pedepsei cu moartea al

d-lui Aurel Vlad împreună cu socialismul sui-generis al d-rului Lupu, pe boeri ca Mișu Cantacuzino și Argetoianu sau pe țărani ca Mihălache.

Ceea ce-l interesa pe d-sa era pur și simplu faptul de a putea crea un organism întins în întreaga țară cu ajutorul căruia să-și poată impune voința și dominațiunea ardelenă. Incontestabil d-l Maniu și-a ajuns scopul. Prin creațiunea partidului național-țărănesc d-sa conduce destinele acestei țări, din opoziție sau dela guvern, de patru ani de zile. Cum le conduce, rezultatele acestei politici regionaliste, sunt prea evidente pentru a mai insista asupra lor. Rezultatele regionalismului d-lui Maniu s'au văzut cu prisosință atât în guvernările național-țărăniste, din cauza incapacității de conducere, cât și în guvernările celorlalte partide, din cauza imposibilității de realizări produse de politica regionalistă ardelenă. Dea domnul ca ele să fie înțelese cu un ceas mai de vreme, dacă nu de cei ce-l practică, cel puțin de cei ce cu atâta resemnare îl suportă.

Am căutat ca în aceste trei articole să arătăm trei aspecte diferite ale încercării de dominațiune a politicianilor români și de falsificare a vieții politice. Pe scurt trei plăgi ale politicianismului: dictatura dinastică, dictatura electorală și dictatura regională.

Și portăm consecințele acestor plăgi de aproape 15 ani de zile. Este timpul credem să se limpezească odată lucrurile.

Trebuie să înțeleagă odată pentru totdeauna toți politicianii români, indiferent de numele pe care îl poartă, de locul unde sunt născuți, sau de costumele ce arborează, că dorința lor de a domina această țară, prin practicarea slăbiciunii regale, prin înșelarea naivității populare sau prin agitărea drapelului separatiste este o operă de răi români.

Trebuie să înțeleagă odată pentru totdeauna, că mai ales în situația grea în care ne găsim, ceea ce ne trebuie în primul rând este o cinstită și morală viață publică.

Și mai ales trebuie să se înțeleagă că indiferent de ceea ce vor ei face trebuie își urmează logica lor și că primii învinși sunt totdeauna cei ce încearcă să se opui.

Actuala situație a partidului liberal să fie o bună învățătură pentru toți oamenii noștri politici.

Alexandru Christian

„Stânga“ se definește?

Grupul „Stânga“, în care rătăciții, lucrează alături de oportuniști și de lichele patente (tip Petre Pandrea), la promovarea și apărarea intereselor patronate de „Adevărul“, simte nevoia unei definiții.

Intr'un autportret, în care avantajile materiale pe care redactorii „Stânga“ le trag de pe urma infamului regim capitalist român sunt cu prudență trecute sub tăcere, după o „teorie a burlanului“ care încearcă să fie spirituală dar nu reușește decât să fie plată, „Stânga“ își precizează principiile:

1. Lupta împotriva dreptei.
2. Nici un adversari la stânga.

Dacă „Stânga“ se adresează exclusiv băeților de pravălie din Lipsani sau din Văcărești și redactorilor din trustul „Adevărului“, atunci precizările ei programatice pot să treacă. Să nu creadă însă că oamenii chiar cu o rudimentară cultura politică, pot înghiți gogoșile prin care „Stânga“ lamurește publicul asupra interlopei ei atitudinilor.

În adevăr ce înseamnă lupta împotriva dreptei?

Pentru un comunist social-democrație înseamnă dreapta iar pentru socialisti, național-țărăniștii sunt reprezentanții negrei reacțiuni.

Cu alte cuvinte un comunist, un socialist și un național-țărănist nu pot lupta în comun împotriva dreptei. Dovadă nedurabilitatea carturilor, a blocurilor muncitorești etc. etc.

Și asta nu numai pe teren practic ci și pe cel doctrinar.

Între doctrina stângii burgheze și a stângii comuniste este o prăpastie mai mare ca între extrema dreaptă și extrema stânga.

Prin urmare prima lămurire a „Stânga“ nu lămurește nimic. S'o cercetăm pe a doua.

Nici un adversar la stânga este traducerea vechiului principiu tactic al radical-socialiștilor francezi „pas d'adresses à gauche.“

Acum cinci zeci de ani acest principiu avea o valoare politică și electorală considerabilă, astăzi principiu nu numai e valabil de cât în parte, pentru că partidul comunist refuză orice practicare cu socialiștii sau cu radicalii.

„Stânga“ n'are adversari la stânga?

Îi rog să întrebe pe comuniștii adevărați, nu pe comuniștii sinecristi ai capitalismului. Ei bine am vorbit cu conducătorii comuniști, care disprețuesc clica de oportuniști din jurul „Stânga“. Când susții anumite principii politice primul simptom al solidității lor stă în concordanța din tre principii și portofel. Când politica portofelului nu concordă însă cu aceia a ideilor și sentimentelor, atunci lămuririle programatice nu lămuresc nimic.

Secătură critică

D-l G. Călinescu, profesor de italiană la „Liceul Șincai“, dacă nu ne înșelăm, a ajuns — după diverse peregrinații pitorești și pline de un subtil lichelism — mâna dreaptă a d-lui Mihail Sevastos la „Adevărul Literar.“

Evident, ca orice dezertor, a fost primit cu brațele deschise de bivolarul care păstorește turma „Adevărului Literar“ unde diverse lizele înviorează cu grațiile lor fanate, galantarul, alături de diverși Toparcani, Minulești, Teodoren și Petrești.

Dela înălțimea avantajilor materiale procurate de editura „Adevărul“ d-l G. Călinescu e lansat și se lansează.

Treaba lui și treaba lui Mihail Sevastos!

Dar d-l Călinescu face pe independentul, d-sa dă lecții publicului și scrie suficient și măreț:

„— — — există un număr de croniciari părtinitori din prietenie, fie venali.“

Editurile organizează reclame plătite și pot face pe neinițiați să creadă că o carte e prețuită.“

Intr'adevăr impertinențele d-lui G. Călinescu întrec orice margini.

Această secătură, venală până la refuz, care a scris ditirambice articole despre porcăriile numite „Dorirea“ de Leoneanu sau „Anul 1931 în plastica românească“ de H. Blazian, pe motivul că „nu le va publica în volum“ este prototipul criticului plătit.

Ca atare ar trebui să-și înghițe mulțumit lefurile, să facă serviciul lui Sevastos și să tacă.

Secăturismul venal este mai odios în critică decât ori unde.

Teatrul Național anunță o nouă premieră de Bernstein. Dacă este ceva de admirat în felul cum d-l Alexandru Mavrodi înțelege să conducă prima noastră scenă este încăpățănarea sa de-a înscena inepțiile din veacul trecut precum și acordul perfect pe care a reușit să-l stabilească între d-sa și Onor. comitetul de lectură — în alegerea și promovarea marilor piese străine. Spre cinstea celor din urmă!

Chinezărie administrativă

Hotărât mergem cu pași tot mai grăbiți spre occidentalizare. Noile dispoziții și reforme administrative o dovedesc cu prisosință! Lo școlile de fete pentru eliberarea carnetelor c. f. r. s'au dat noi directive cari au și fost prompt aplicate: Pentru facilitarea și mai ales accelerarea operațiunii elevelor aduc banii la școală și-i predau la cancelarie! Prima operație! A doua: Școala face o cerere către gara locală înaintând cererea cu un tablou complet ce conține numele elevelor, sumele etc. etc.

A treia operație: Gara numită eliberează o chitanță care se întoarce iarăș la școală! A patra: Școala trimite chitanța împreună cu o cerere la Insp. școlar. A cincea: Inspectoratul școlar (în timpul acesta bineînțeles că s'a apropiat vacanța!) trimite chitanța, cererea precum și o nouă adresă la Regia autonomă C. F. R.! A șasea operație: (în timpul acesta vacanța a sosit!) Regia autonomă după o matură chibzuință și după un control amănunțit eliberează carnetele (elevelor au plecat în vacanță!)

A opta: Inspectoratul școlar respectiv trimite carnetele la școală pentru a fi completate, capsate, numerotate etc. (Vacanța e pe sfârșite!) A noua operație: Școala le completează, le capsează etc. și le trimite înapoi la inspectorat cu un borderou (școala a reinceput!) A zecea operație: Inspectoratul trimite din nou carnetele și borderoul la Regia Aut. C. F. R. (Vacanța de Paști se apropie). A unsprezecea operație: Regia autonomă C. F. R. vizează carnetele (s'a dat vacanța de Paști). A douăsprezecea operație: (între timp școala a reinceput) carnetele se trimit Inspectoratului local (se apropie vacanța mare și sfârșitul anului).

A treisprezecea operație: Inspectoratul trimite carnetele școlii (elevelor au trecut în clasa următoare!) Școala le împarte elevelor (a paisprezecea operație!) dar elevelor au trecut în clasa următoare așa că nu mai sunt valabile rămând ca operația să reînceapă în anul școlar ce urmează bineînțeles cu același rezultat!

Gruparea Axa după cum am anunțat în numărul trecut al revistei noastre își va inaugura în curând activitatea sa politico-literară în orașele din țară.

Primele conferințe vor avea loc la Alexandria în ziua de 27 Decembrie, 28 la Roșiori și 30 în Turnu-Măgurele. Va vorbi d-l Ioan Victor Vojen despre „Rostul și orientarea politică a generației tinere.“

D-l Luciliu Olteanu lucrează la un album de lieduri ce va apare în curând inspirate din versurile principalilor poeți români: Bacovia, Nichifor Crainic, Radu Bourceanu, Artur Enășescu, Ion Pilat etc.

Citiți și răspândiți

AXA
revista tinerețului naționalist

Politică,
literară,
plastică
și culturală

Axa și Siguranța

In majoritatea orașelor de provincie agenții forței publice ridică dela poșta pachetele cu exemplarele noastre destinate depozitarilor.

Pe motivul stupid că ar cuprinde articole „subversive” — când la noi totul se scrie pe față și cu întreg curajul — exemplarele Axei sunt sechestrate zile întregi de-o cenzură abuzivă și mărginită.

Este o sabotare meschină contra căreia protestăm cu toată energia.

Depozitarii noștri — revoluțari și ei — ne scriu citându-ne nume și date.

Buna răspândire a revistei este astfel grav compromisă. Totuși studenții și tineretul na-

ționalist precum și organizațiile politice cari împărtășesc crezul nostru și cărora le aducem pe aceasta cale mulțumirile noastre, măresc neconținut prin entuziasmul lor acțiunea Axei.

Zilnic primim cereri de abonamente și de numere vechi. In capitală toate exemplarele noastre s'au vândut dovada cea mai bună că revista și-a ajuns scopul, că acțiunea sa era cea așteptată.

Cu oricâte sabotări, persecuții și mizerii din partea autorităților, toți cei din gruparea „Axa”, strâns uniți, convinși că ideia pentru care luptăm este singura salvable, singura în stare să în-

locuiască putregaiul moral și politic de astăzi, anunțăm pe toți că suntem ferm decisi să continuăm lupta până la sfârșit, cu orice sacrificiu.

Și dacă această cale a scrisului, a liberei exprimări ne va fi interzisă, atunci vom alege alta, cu acelaș efect. Orice armă e bună când te aperi. Cei din generația noastră ne apărăm. Suntem conștienți, nu voim să mai fim păcăliți ca cei de vârsta părinților noștri, nu vrem să murim de foame pe când șacalii politicienismului depozitează druggii de aur furați la băncile din Elveția. Și suntem decisi! La orice!

Axa.

Francmasoneria în țara românească

de Nicolae Andrieș

Rândurile acestea ar trebui să fie bice de tunii.

Potolim cuvântul dur.

In locul făgașului nud și franc-tiror, ghimpat asemeni pamfletului, luăm drumul potolit al realităților din urmă.

Și pentru a nu stăruie prea mult, într-o introducere de circumstanță și inutilă, pășim:

Odată cu răspândirea francmasoneriei pe continentul european, sporadic, găsim în documente, nume românești sau aproximative.

Câte un prinț, câte un trimis domnesc înturnat din țările apusului, inițiat în trecere, încerca să răvășească în pământul românesc, planta exotică — nuanțată termenul cum doriți — asociația misterioasă, ce prinsese rădăcini în occident.

Sortii erau puțini. Și aceștia hărăziți veneticiilor.

Deși aplecați prin tradiție către conspirație, boierii români aveau o repulsie firească față de acest fel de activitate. Apoi veneau măsurile drastice ale domnitorilor, cari dela început, intuitiv, au văzut în francmasonerie dușmanul ireducibil al tronului, și al bisericii. Din aceste cauze francmasoneria n'a prins.

Abia în perioada premergătoare revoluției dela 1848, oculta începe să aibă organizații în principatele române. Așșideri influență asupra politicii.

Legăturile culturale cu Franța, tot mai strânse, au purtat pe acele meleaguri, numeroși tineri pentru studii.

Parisul devine un miraj. Către el sunt îndreptați tinerii ofițeri — scoli speciale. Tot acolo boierii își completau instrucția. Aproape toți însă, se reîntorc ca membri ai Marelui Orient francez, cu mintea năucă tescuită în principiile acestuia.

Ei au înființat primele loji la noi. Iar legătura cu Marele Orient francez se menține prin lojile românești înființate la Paris și Bruxelles.

Era epoca în care se scriau primele rânduri ale unui nou capitol. Suflul de libertate trecea acupra Europei întregi, chemând la o altă viațuire popoarele asuprite. Frigurile secolului al XIX. Și odată cu ele simultan, contopindu-se o altă epocă. A revoluționarismului „a outrance” — epoca revendicărilor sociale cari nu cunosc patrie și neam.

Revoluția a fost vehiculată de masonerie pe tot continentul. Dar nu desrobirea națiunilor asuprite era scopul ei. Revoluția n'a fost decât armă împotriva monarhiilor. Și concomitent realizarea reformelor sociale cari nu țineau seamă de tradiție și realități.

In acest sens se dezvoltă activitatea generației dela 1848. Sub influența Marelui Orient francez. Și dacă asupra ei nu s'ar mai fi grefat

și alte influențe, cari să o canalizeze la antipod, spre scopul primordial al independentei naționale, ar fi eșuat lamentabil în smârcurile ridiculului.

Intr'adevăr. Sub impulsul Marelui Orient francez generația pașoptistă vroia să creeze o republică democratică românească. Reformând în întregime organizația socială. Încercând un salt deasupra vremurilor. Care ar fi aruncat-o în prăpastie.

Preocupările sociale îi făcuse să piardă din vedere adevăratele interese ale țării. Numai ratarea revoluțându-le adevăratele cale.

Totuși ideia republicană mocnește. Se va manifesta sub Vodă Cuza. Se va manifesta sub Carol I. Se va manifesta atâta vreme cât C. A. Rosetti va viețui — adică stâlp politic și mason.

Sub aceiaș influență, după unirea principatelor, când se cântau formule juridice mai potrivite împrejurărilor schimbate, ne-a fost dat să vedem Statul românesc îmbrăcat în forme cu totul depărtate de realitățile românești, de multe ori desprinse de orice realitate omenească.

De dragul principiilor revoluției franceze, se sacrificau cele mai vechi așezăminte, creații ale geniului popular, izvorate din conștiința comună a neamului pentru a fi înlocuite cu formele hibride, lipsite de fond, secătuite de viață — construcții sofistice ale câtorva ideologi de laborator.

Astfel se încearcă a se desființa instituțiile juridice, fructul unei evoluții, al cărui început se contopește cu timpul de căpătâi — concretizarea geniului specific al poporului românesc — pentru a fi înlocuite cu formule tip, aceleas pentru toate țările, pentru toate neamurile.

Astfel spera și speră masoneria, ca prin reforma legislațiilor tuturor țărilor, în acelaș sens, după acelaș model, se va putea ajunge la o uniformizare a lumii. La republica universală.

Impotriva adoptării grăbite și fără control a tuturor principiilor juridice străine de sufletul românesc, s'a opus neconținut, reacționând, spiritul popular. De o jumătate de veac asistăm la lupta dintre instituțiile propuse de lege și instituțiile autohtone.

Rezultatul a fost că legea nu mai are în mintea poporului caracterul sfânt de altădată. In mintea lui între lege și dreptate se sapă tot mai adânc prăpastia. A ajuns să vadă, de multe ori, în legea țării un dușman.

Rezultatul reformelor străine de caracterul românesc, a fost anarhizarea spiritului juridic al poporului.

Dacă intrăm în amănuntele activității masonice, o vom găsi prezentă, ori de câte ori s'a încercat o îngenunchiere a acestui neam.

Vom vedea vecinic reclamații în străinătate. Apeluri ale masoneriei românești către „frații” din țările străine, cari impun amestec străin în afacerile noastre interne. Inspectorii și anchetele ale diplomaților străini, provocate de agitația continuă a lojilor.

Vom vedea-o prezentă la toate modificările constituției, cari lărgesc drepturile străinilor din România.

Vom vedea-o impunând modificări cari periclitează însăși existența poporului acesta.

Pe măsură ce numărul aderenților crește, masoneria se infiltrează, cuprinde treptat toate organele menite să creeze curente de opinii. Să deie o îndrumare spirituală masselor.

Dela ziar și până la școală. Ateismul, liber-cugetarea, își găsesc puțina de propagare până și în manualele didactice.

Tradițiile, năzuințele spirituale ale nației românești sunt ignorate voit. Se falsifică sufletul unui popor.

Se creiază artificial o stare de spirit în contradicție flagrantă cu felul de a gândi, cu concepțiile de viață ale țăranilor acestora de lângă Dunăre.

Tot mai adânc se sapă tranșea de neînțelegere ce desparte poporul de clasele conducătoare, supuse influenței curentelor internaționale pregătite de loji.

Ajungem la epoca războiului. Când camarazii noștri de gând și faptă, cădeau unul câte unul.

Orfanii semănării drumurile. Iar crucile, crucile albe, crucile negre, severe, sfinte și mii, ridicau capetele pe ogoare.

Cuie uriașe băteau fâșii de doliu pe fiecare petec de văzduh și suflet. Oameni tineri valizi, uneori masoni se pitulau la partea sedentară, sau rămăneau grijuliu pe teritoriul ocupat. Lucrând mai departe, subteran.

Și a trecut și aceasta. S'a uitat poate...

Era de așteptat ca din frământarea postbelică să iasă ceva nou. Să se restabilească firescul curs al dezvoltării organice a statului român. Să se inoade firul tradiției adevărate, rupt cu o jumătate de veac în urmă.

Curentul de regenerare sufletească se manifestă puternic în universități. Cu impetuozitate și energie tinerească. Sămănătoare de speranțe.

Conducătorii țării însă, nu pot înțelega aspirațiile ei. Crescuți în ideologii sfărțecate și meteece, urmează linia politicii internaționale, dictate de oficiile masonice.

Pe când în alte țări aceiaș criză a dus la renegarea principiilor ne-

Axa anunță pe toți acei cari gândesc asemenea cu cei ce scriu în aceste pagini, și cari pot prin cunoștințele și convingerile lor să aducă vre-un serviciu cauzei pentru cari se luptă — că pot oricând servi coloanele revistei pentru explicarea problemelor. — Manuscrisele vor fi trimise pe adresa D-lui redactor I. V. Voje Str. Aureliu 10 București III.

Se va publica toate acelea cari vor fi în vederile noastre și cari împlinesc calitățile cerute. Nu se înapoiază.

Axa.

*

Dansul acrobatic are tot mai puțin succes la cabarte. Pentru conservarea acestui gen superior de artă Opera Română cu mari sacrificii a dispus înscenarea lui Daphnis și Chloe. Rezultatul a întrecut într'adevăr toate așteptările: Domnul Romanovsky și d-ra Vera Karalina prin salturile și piruetele Domniilor. Lor au provocat admirația galeriei și ușierilor. Un singur lucru am avea de remarcat: dece era oare nevoie pentru reputații echilibriști de muzica lui Ravel, când cea mai potrivită geniului ar fi fost — — — fanfara dela Kludsky?

*

Cronicarul literar al acestei foi va începe, aici sau în altă parte, publicarea studiului său critic despre „poezia d-lui Ion Barbu.”

Citiți

„Pământul strămoșesc”

faste izvorâte din revoluția dela 1789. Cari amenințau să ducă la dezastru. Înăbușind posibilitățile de exprimare, de dezvoltare, a caracterului etnic al popoarelor.

Pe când aceste țări recunosc în masonerie fermentul revoluției și dușmanul capital al civilizației și o desființează radical, România îmbrățișează politica lojilor. Și urmează avalanșa de legiuiri, cari limitează din ce în ce mai mult independența Statului. Dând țara pradă finanța internațională. Prin legiuiri inextricabile. Ajungând până la a cere asentimentul forurilor masonice dela Geneva și bancherilor iudei de pretutindeni. Pentru legiuirile cari de formă mai sunt prezentate și parlamentului românesc.

Se ajunge — cum s'ar putea califica, oare? — până la a se avea în vedere agrementul acelorăș puteri internaționale și subterane la schimbările de guvern.

Se iau angajamente de natură politică, față de aceiaș finanță, pentru împrumuturi cari vor apăsa, până la strigăt ghionțit, zeci de generații de acum înainte.

Grație imbecilității politicienilor înfeudați lojilor, țara e prinsă în angrenajul masonie universal, redusă la rangul de colonie a finanței iudee.

Dacă ne întrebăm cum a fost posibilă atâta inconștiență — registrele lojilor ne evidențiază drumul urmat:

Diplomația noastră e diplomația „Marelui Orient” și a „Marei Loji.”

Conducătorii politici, cei cari rând pe rând, au deținut răspunderile politicii urmate dela război încoace, ascultă de ordinile aventurierilor internaționali, de teapa lui Pangal și oveiașilor cari din umbră îi joacă cum vor. Păpușari isteți într'o lume de sfori, ițe și nătări.

Astfel Duca, Argetoianu, dr. Angelescu, Trancu-Iași, Voicu Nițescu, Vaida, Sergiu Niță, Ion Inuleț, Pompiliu Ioanițescu, Pantelimon Halipa etc. etc.

Și poate că n'am sfârșit încă. Nicolae Andrieș

Gusti și gustismul

Nimeni nu poate contesta d-lui Dimitrie Gusti o supremă abilitate. E abil când vorbește pentru că nu spune nimic, e abil când tace pentru că surăde galeș, e abil ca profesor pentru a ajunge decan și ca decan spre a ajunge rector, înșfârșit la Ministerul Instrucțiunii are suprema abilitate de a fi imtil și de a lăsa toate ponoasele în spinarea d-lui Petre Andrei.

Am admirat întotdeauna șmecheria acestui om amabil, dar astăzi admirația se transformă în delir, față de ultima ispravă a machiavelicului sociolog.

Apar de câțiva vreme în orșita noastră Capitală două reviste „Dreapta” și „Stânga”.

Revistele se înjude, se iau de piept, se împrășcă cu insulte etc. etc.

Ai impresia că o catastrofă se pregătește, că redactorii furibundelor tabere vor descinde în stradă, că și vor muta reciproc maxilarele sau că vor dinamita cartierul Sarindar-Brezoianu în care ambele apar.

Față de această catastrofică perspectivă care umple de groază orice bun român, numai d-l Dimitrie Gusti e liniștit și surăde galeș.

Cu înduioșare își admiră discipolii le prețuiește abilitatea. In adevăr ciracii d-lui Gusti s'au repartizat simetric la „Dreapta” și la „Stânga”. Anton Golopenția, (șeful de cabinet), Mircea Vulcănescu și H. H. Stahl (cei doi asistenți) sunt la „Dreapta”, Traian Herseni (alt asistent) și Petru Comarnescu (gustist notoriu) sunt la „Stânga”.

Astfel d-l Dimitrie Gusti poate privi liniștit viitorul sociologiei și al gustismului.

Orice tabără va învinge tot de-a rămâne triumfător.

„Omu di pi stradă”

D-l Petru Comarnescu filozof, sociolog, critic literar, cronicar, plastic, critic muzical, etician, estetician, specialist în Charlot, Gide, Proust, Mussolini, Bergson a devenit și teoretician politic, spre ași desăvâși curcubeul preocupărilor și al competenței sale.

In noua sa ipostază d-sa hrănește regulat coloanele „Adevărului” cu docte articole despre eminenti dectrinari, evident americani, iar „Stânga” cu articole de creație în domeniul teoriei politice, articole semnate cu un pseudonim sentențios și definitiv: Delineator.

Ca doctrinar d-l Petru Comarnescu e creatorul unei teorii ultra moderne, de origină evident americană, teoria „omului de pe stradă”, care pronunțată cu deliciosul accent moldovenesc sună „omu di pi stradă.”

Creatorul omului „di pi stradă” e foarte mândru de descoperirea și deaceia o utilizează oricând și pretutindeni ca un higienic sos englezesc.

La Charlot, la Bergson, la Mussolini, la Proust, la Gide d-l Comarnescu a forbit de „omu di pi stradă”, iar în conferința despre plastica românească a atins și chestiunea „meia di pi stradă.”

In definitiv d-l Petru Comarnescu poate să scrie ce vrea dar să aibă o singură convingere, că devine mișcă ridicol decât opășnueste să fie în toate zilele.

Toate persoanele cari au primit numerele 1, 2 și 3 ale revistei sunt rugate — considerându-se abonate — să trimită suma de 80 lei pe adresa D-lui redactor Voje Str. Aureliu 10 București III.

Revista noastră n'are nici o subvenție, nu e plătită de nici o bancă — ea luptă pentru a se pe față prietenii și să atace cu tot curajul dușmanii — de aceea toți cari împărtășesc crezul nostru să-și facă datoria așa cum ne-o facem și noi.

Axa.